

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Socialt Arbete

Social Work

**Röster från långtidsarbetslösa: en kvalitativ studie av unga vuxnas
upplevelser och hantering kring sin livssituation**

Katja Annas och Per Ranil Håkansson



Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. **Campus Sundsvall** Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen för Socialt arbete

Examinator: Masoud Kamali, Masoud.Kamali@miun.se

Handledare: Yngve Mohlin, Yngve.Mohlin@miun.se

Författare: Katja Annas, Kaan1105@student.miun.se

Per Ranil Håkansson, Peha1200@student.miun.se

Utbildningsprogram: Socionomprogrammet, 210 hp

Huvudområde: Socialt arbete

Termin, år: VT, 2014

Förord

Under vårterminen 2014 har vi arbetat kontinuerligt med ämnet långtidsarbetslösa unga vuxna. Detta forskningsområde är en aktuell debatterad fråga i dagens samhälle, och har varit intressant som fenomen att undersöka.

Härmed vill vi tacka och rikta vår uppskattning till er som har bistått oss under studiens gång och gjort det möjligt för oss att genomföra samt färdigställa denna kandidatuppsats.

Ett stort tack till Arbetsförmedlingen i Trollhättan, som stod för ett varmt mottagande och ett gott samarbete. Vi vill här särskilt rikta ett stort Tack till samtliga intervjudeltagare som så fint ställt upp och berättat om deras personliga erfarenheter gällande långtidsarbetslöshet. Vi anser att utan er hjälp, hade inte denna uppsats blivit av.

Sist, men inte minst, ett varmt tack till vår handledare Yngve Mohlin, för hans positiva inställning och inspiration, samt för all konstruktiv kritik och pedagogiskt vägledande under hela processen.

Vi har noggrant övervägt för- och nackdelar med att skriva denna studie tillsammans. Det framkom att vi tänker lika varandra, utifrån att båda vill ha en hållbar struktur och en given framförhållning. De olika delarna har gemensamt utarbetats och korrigerats. Studiens intervjuer delades dock upp mellan oss och transkriberades av den motsatta kollegan, för att kunna ta del av informationen i respektive intervjuer. Vi satte upp delmål innehållande slutdatum för att kunna få bra flyt i skriv- och materialinsamlandet. Vår utgångspunkt har varit att vi sätter oss ned och utför samtliga delar tillsammans, då vi har diskuterat och sammanställt materialet till en helhet. Vi känner också att det totala arbetet har varit ömsesidigt och där båda har tagit ansvar för samtliga moment i studien.

Abstract

The aim of this study was to examine how young adults between 19-35 years old experience and dealt with long-term unemployment. The study consists of a qualitative research method. The authors have by cooperation with *Arbetsförmedlingen* in Trollhättan interviewed eight respondents, by conducting a semi- structured interview guide. The collected empirical material was interpreted with the theory, sense of coherence (SOC) and its three major components: comprehensibility, manageability and meaningfulness. In addition, the material was also analyzed from a hermeneutic theoretical approach. The conclusion in the result illustrates that young adults perceive their situation affecting them psychologically, which contributes to a reduced level of motivation, thus the lack of ambition to look for work. They handle their everyday lives by trying to maintain routines and structure. The economical expenses are plaid with welfare support, loans by peers or with their own capital savings. The respondents see flaws in the support system for those in need, but show some understanding of the importance of their own engagement.

Keywords

Young adults - Long term unemployment - Mental health - Sense of coherence (SOC)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering.....	2
1.3 Syfte.....	3
1.4 Frågeställningar	4
1.5 Definitioner och förklaringar.....	4
1.6 Disposition.....	5
1.7 Forskningsläget	5
2. METOD.....	6
2.1 Vetenskapsteoretiskt synsätt.....	6
2.2 Kvalitativ metod	7
2.3 Tillvägagångssätt	8
2.3.1 Sekundärdata	8
2.3.2 Primärdata	9
2.4 Urval och avgränsning.....	10
2.5 Reliabilitet och validitet.....	10
2.6 Forskningsetiska överväganden.....	11
3. TEORETISKT PERSPEKTIV	12
3.1 Känsla Av Sammanhang (KASAM)	12
3.1.1 Begriplighet.....	12
3.1.2 Hanterbarhet.....	13
3.1.3 Meningsfullhet	13
4. RESULTAT REDOVISNING	14
4.1 Lucas.....	14
4.2 William	16
4.3 Liam.....	18
4.4 Julia.....	21
4.5 Klara	22
4.6 Ida	24
4.7 Elsa	25
4.8 Maja.....	27

5. ANALYS.....	28
5.1 Begriplighet	28
5.2 Hanterbarhet	29
5.3 Meningsfullhet.....	31
6. DISKUSSION	31
7. REFERENSLISTA.....	36

BILAGA 1

BILAGA 2

BILAGA 3

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

Arbetslöshet bland unga vuxna i Europa har ökat främst under de senaste 20 åren. Det beror bland annat på den ekonomiska lågkonjunktur som präglade 1970-talet och fram till idag. I samband med en försämrade global ekonomi, påverkas exempelvis en ökad globalisering och ekonomisk konkurrens. Detta resulterar i mer omfattande arbetslöshet på internationell nivå (Kieselbach, 2003). Stora arbetslöshetstal ger enorma påfrestningar på ekonomin, inte bara på individnivå utan på hela samhället. I samband med ökade offentliga utgifter och en mindre efterfrågan på arbetskraft, skapas sämre förutsättningar för den enskilde att ta tillvara värdefull arbetslivserfarenhet (Bergmark, & Palme, 2003). Dessa försämrade villkor kan leda till en försvagad privatekonomi. Unga vuxna påverkas starkt av ekonomiska globala effekter och i kombination med att individer saknar arbete, leder det automatiskt till förändrade livsvillkor. Detta drabbar också individens identitetsutveckling negativt, då ett arbete medför social status och kompetens (Rantakeisu, Starrin, Hagqvist, 1996). Enligt Reneflot och Evensen (2014) bidrar arbetslöshet till en försämrade mental- och fysisk aktivitet. I ett sådant sinness tillstånd blir det avsevärt svårt för den enskilde att se framåt och upprätthålla motivationen, för att ta sig ur arbetslösheten. Det kan leda till att många unga vuxna tappar fotfästet på arbetsmarknaden.

Arbetslösheten medför oönskade effekter bland unga vuxna, särskilt när det inte skapas möjlighet att stå på egna ben, exempelvis tillgång till eget boende. De som är kvarboende hos sina föräldrar representerar majoriteten av unga vuxna som inte ges en chans att gå från barndomen till vuxenlivet. Utifrån dagens arbetsmarknad och arbetsmarknadspolitiska åtgärder löper unga vuxna att, i allt högre omfattning, inte ta sig in på arbetsmarknaden och kan då hamna utanför samhällets normer. Unga vuxna har ofta en lägre grad av utbildning med sig och de har inte heller en tillfredställande nivå av arbetslivserfarenhet. Långtidsarbetslöshet utgörs av ett mönster, möjligheten för unga vuxna att ta sig ur sin situation minskar radikalt. Det blir en negativ spiral som är svår att hantera på egen hand. Utsattheten ökar och blir mer påtaglig hos denna grupp, än hos andra. Det blir en obalans i vårt samhälle som ständigt stiger i takt med konjunktursvängningar (SOU 1994:73).

Det finns en skillnad mellan att vara ung vuxen eller äldre i en arbetslös situation. Unga vuxna befinner sig i en övergångsperiod mellan barndom och vuxenlivet där attityder och värderingar om samhället utvecklas, vilket i sin tur skapar en egen identitet. Tidigare forskning pekar på att unga vuxna påverkas negativt av den problematik som arbetslöshet medför. Den ständiga känslan av skuld präglas av omgivningens nedvärderingar och att de inte anses försöka tillräckligt med att ta del av den samhälleliga normen (Rantakeisu, Starrin, Hagqvist, 1996).

Skuld känslor uppstår när individen upplever att den inte kan bidra med något meningsfullt. Detta påverkar individens psykiska mående negativt och framtidsutsikterna avtar. Känslan av att kunna kontrollera den egna livssituationen minskar och tenderar att utveckla ett utanförskap hos den enskilde, då denne förlorar rutiner i vardagsstrukturen. Den försenade anpassningen till arbetslivet genom långtidsarbetslöshet kan utveckla en ond spiral eller vana, som försätter individen ur spel. Arbete bidrar ofta till att lägga grunden för att få in en individ i ett socialt sammanhang, där känslan av samhörighet och att vara önskvärd är betydelsefull (Ovesen, 1978).

1.2 Problemformulering

Enligt Ekonomifakta (2014) ligger långtidsarbetslösheten på 25,8 procent bland unga vuxna i Sverige, vilket styrker att det är ett relevant problem i dagens samhällen.

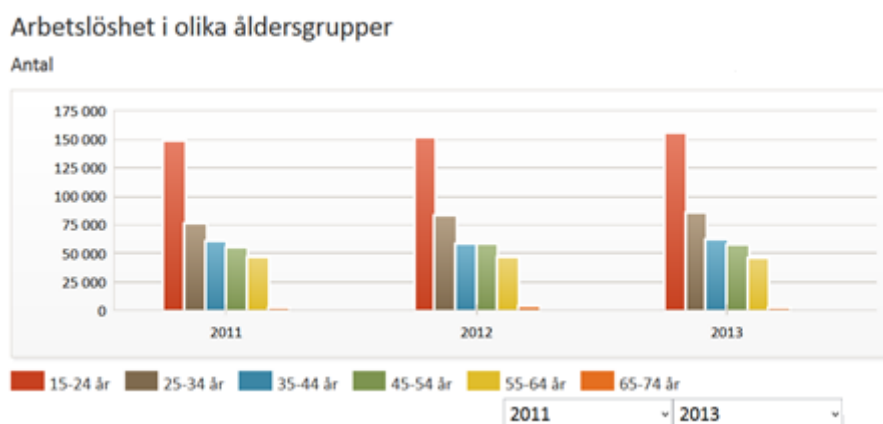
Långtidsarbetslöshet innefattas av individer som går arbetslösa i minst sex månader. De upplever ett yrke som en fast punkt i vardagen, vilket utgörs av människor som interagerar med andra och känner social gemenskap. Utan denna trygghetsfaktor upplever individer en avvikande roll, utifrån rådande samhällsnorm (Goffman, 1963).

Arbetslöshet påverkar människors hälsa, både psykiskt och socialt. Långtidsarbetslösa unga vuxna som tappar fotfästet belägger sig själva med skamkänslor. Detta kan i sin tur leda till begränsat självförtroende och lägre motivation hos individen, vilket också kan påverka individens livsgnista på sikt. Negativa konsekvenser riskerar att utvecklas. Exempelvis genom att den egna kroppen missköts och att vardagsrutiner rubbas, att kontakten med vänner och andra närstående försvagas (Oksanen et al. 2008). Känslan av sammanhang (KASAM) är ett begrepp vilket syftar till att förklara hur individens förmåga att relatera till dess personliga inre- och yttre värld. Det har en given koppling till arbetslöshet, den utsatta individen och hur

denne förhåller sig till sin personliga livssituation. Detta diskuteras utifrån KASAM:s tre centrala komponenter: begriplighet, hanterbarhet samt meningsfullhet (Antonovsky (2005).

Arbetslöshet medför också ekonomiska konsekvenser. Ekonomisk utsatthet i dagens konsumtionssamhälle innebär att sättas utanför den sociala kontexten, särskilt då konsumtionen bidrar till att upprätthålla en viss status i det sociala sammanhanget. Arbete symboliserar bland annat socioekonomisk trygghet och utan detta ökar risken för social isolering (Oksanen et al. 2008). Arbetslösheten har inte bara negativa effekter på individnivå utan även på samhällsekonomin. I samband med arbetslöshet påverkas också den offentliga ekonomins utgifter i form av ökade bostadsbidrag, försörjningsstöd och arbetslöshetsförsäkring. Detta sammantaget bidrar till lägre skatteintäkter (Olofsson & Wadensjö, 2005).

Genom ökad kunskap och förståelse för socionomer och andra yrkesprofessioner inom problematikområdet arbetslöshet, bör det gynna fler på individnivå och samhällsliga funktioner. Det spelar en betydande roll för att skapa hållbara framtidsutsikter till de kommande arbetslösa utifrån dagens konsumtionssamhällen.



Källa: Ekonomifakta (2014):(Illustrationen visar på en tydlig ökning av arbetslöshet mellan åldersgrupperna 15-24 och 25-34 än övriga åldersgrupper.)

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är tudelat. För det första kommer författarna att undersöka hur långtidsarbetslöshet upplevs och hanteras av unga vuxna mellan 19-35 år. För det andra är syftet att relatera det empiriska resultatet till Aaron Antonovskys begrepp KASAM, känsla av sammanhang, utifrån dess tre huvudbegrepp: begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.

1.4 Frågeställningar

- Hur upplever unga vuxna långtidsarbetslöshet?
- Hur hanterar unga vuxna deras livssituation utifrån att vara försatt i långtidsarbetslöshet?
- Hur kan tillståndet långtidsarbetslöshet tillämpas utifrån teorin KASAM?

1.5 Definitioner och förklaringar

Långtidsarbetslöshet

Det existerar inte en allmän generell definition på vad som menas med långtidsarbetslöshet. Enligt Arbetsmarknadsstyrelsen (2007) innefattar långtidsarbetslöshet en person som varit arbetslös i minst sex månader och är arbetsför. Författarna har valt att utvidga denna tidsperiod till att innefatta från ett år och framåt.

Unga Vuxna

Begreppet unga vuxna har olika betydelser beroende på sammanhang. Enligt Rantakeisu, Starrin, Hagqvist (1996) innefattar begreppet åldrarna 18-30 år. Författarna har valt att inkludera individer mellan 19-35 år som unga vuxna.

Arbete

Arbete är avlönat och genererar ekonomiskt värde i form av tjänster eller varor. I de mest vanliga fall beskrivs lönearbete, ur ett socioekonomiskt begrepp, förhållandet mellan arbetare och arbetsgivare (Rantakeisu, 2002).

Psykisk Ohälsa

Utgår från en individs existerande välbefinnande, vad som föranleder en nedtrappning av den befintliga hälsostatusen. Psykiska påföljder av arbetslöshet tenderar i att fasta rutiner krackelerar och trivselfaktorn minskas gradvis. Det resulterar i att individens självförtroende succesivt bryts ned och individen känner sig oviktig och överflödig i dess sammanhang. På sikt kan det leda till social isolering och ett visst mått av bitterhet gentemot dennes omvärld. Sammantaget leder dessa faktorer och symptom till psykisk ohälsa (Ovesen, 1978).

Arbetsmarknadspolitiska Åtgärder

Den arbetsmarknadspolitik som staten bedriver, kallas för Arbetsförmedlingen (AMS). Andra aktörer som bedriver arbetsmarknadspolitiska åtgärder är kommuner, arbetsmarknadens parter samt frivillig organisationer. De bidrar med ekonomiskt bistånd till arbetslösa personer (Olofsson & Wadensjö, 2005).

1.6 Disposition

I tidigare kapitel redovisas studiens inledning och problemformulering. Den följs av studiens syfte och frågeställningar, samt en redovisning av tidigare forskning.

Under kapitel två presenteras studiens metodval, följt av undersökningens vetenskapsteoretiska synsätt och tillvägagångssätt av sekundär- och primärdata. Efter det beskrivs urval, avgränsning, reliabilitet- och validitet kring studien. Detta kapitel avslutas med en diskussion kring undersökningens forskningsetiska överväganden, utifrån informations- samtyckes- konfidentialitet- och nyttjandekravet. I kapitel tre redovisas den teori som appliceras i studien, känsla av sammanhang (KASAM). Vidare presenteras för- och nackdelar med teorin. Under kapitel fyra framförs studiens resultat av det empiriska materialet. I kapitel fem analyseras det empiriska materialet utifrån teorin KASAM med en hermeneutisk vetenskapsteoretisk ansats. I kapitel sex sammanställs studiens diskussion gällande studiens huvudresultat och fyndens betydelse för socialt arbete.

1.7 Forskningsläget

Problematiken kring arbetslöshet bland unga vuxna aktualiseras av flertalet tidigare studier. Forskarna Bjarnason & Sigurdardottir (2003); Ensminger & Celentano (1988); Fryer (1997) och Kieselbach (2003), tycks vara överens om att arbetslöshet bland unga vuxna, är ett ökat problem i dagens samhälle. Konkurrensen om arbeten är extrem, vilket sätter press på de arbetslösas situation. Detta påverkar individers psykiska- som fysiska mående och prestation. Studier visar på att långtidsarbetslöshet påverkar individer ur ett socialt perspektiv, vilket kan leda till social exkludering på sikt. Den osäkerhet som arbetslöshet utvecklar hos unga vuxna bidrar till att den enskildes självbild rubbas. När de vardagliga rutinerna sätts ur spel, skapar det stressfaktorer som påverkar individens egen förmåga att kontrollera dennes livssituation. Detta kan ses som ett hinder utifrån att den enskilde hamnar utanför den givna samhällsnormen. Följderna utav konsekvenser som uppstår hos den arbetslösa kan i nästa led skapa stressrelaterade symptom i form av depression, ångest, apati samt en känsla av hjälplöshet. I den övergångsperiod som unga vuxna befinner sig i när de går från ung till vuxen, kan upplevas problematisk då individen inte lever upp till förväntade normer och identitetsskapandet påverkas negativt. Forskningen lägger också stor vikt vid arbetets betydelse och huvudsakliga roll för individen, att ha access till olika samhällsrelaterade instrument, exempelvis tillgången till en jämn ekonomi. Studier visar enighet på ämnets aktualitet, men att det krävs mer forskning, för att skapa konsensus i strävan att minska

arbetslöshetens uppkomster. Tidigare forskning på området pekar på vikten av utbildning, som ett bra instrument för att ta sig ur arbetslöshet. Utbildning har visat sig ge positiva följd effekter hos individen, då det också ger en meningsfull sysselsättning i likhet med ett arbete (ibid).

Hammer (2000) skiljer sig från övriga forskare genom att presentera betydelsen för hur individen hanterar arbetslöshet, då det nödvändigtvis inte behöver leda till socialt utanförskap. Den ekonomiska aspekten är mer avgörande, enligt Hammer (2000). Axelsson, & Ejlertsson (2002) visar i deras studie, i jämförelse med de andra forskarna, att unga vuxna som studerar har en högre självkänsla och ett mer stabilt mående. Arbetslösa unga vuxna har en mer utpräglad dysfori med rastlösa tendenser vilket är påtagligt för denna grupp. Författarna anser också att detta fenomen kan förhindras om den enskilde har ett starkt socialt och ekonomiskt stöd hemifrån. Månsson och Ottosson (2011), menar till skillnad från de andra författarna att deltids jobb inte utgör någon språngbräda till fast anställning, snarare får det en tvärtomeffekt i form av en återvändsgränd, där individen slussas tillbaka till arbetslöshet.

2. METOD

I detta avsnitt redovisas valet av den kvalitativa metoden och det hermeneutiska vetenskapsteoretiska perspektivet. Studien utgår från tidigare forskning och teorin KASAM, som det empiriska materialet kommer tolkas och redovisas utefter. Vidare presenteras studiens urval och etiska överväganden.

2.1 Vetenskapsteoretiskt synsätt

Studien har inspirerats av hermeneutisk analysmetod. Anledningen till det är främst då denna ansats gör sig gällande i forskningsfrågor som söker svar kring flera olika fenomen i en specifik grupp med individer, där förståelsen för handlingar och beteenden har stor betydelse, utifrån omliggande miljöfaktorer. Det bidrar till en mer detaljerad bild av hur den specifika gruppen av individer agerar och samverkar utifrån deras unika livssituation. Hermeneutisk spiral, är en process som innefattas av tolkningar och vikten av att få en djupare begriplighet i den valda gruppens situation. Denna spiral står i ständig förändring och dess tolkningar leder till nya perspektiv och ny kunskap (Starrin & Svensson, 1994).

Hermeneutisk ansats används för att skapa en bredare förståelse av den valda gruppen i studien, utifrån deras egna upplevelser och erfarenheter. Språket är en betydande faktor i

hermeneutiken, främst då den är grundläggande och har betydelse för att förklara vår omvärld (Ödman, 2007). Författarna har i intervjumomentet med deltagarna, strävat efter att vara särskilt observanta på ordens betydelse, tonläge och kroppsliga uttryck som säger något mer än vad individen uttalar. Författarna har därför lagt vikt på att intervjudeltagarna utvecklar deras beskrivningar mer utförligt, för att kunna klargöra den egentliga meningen bakom de sagda orden. Relevant är också att belysa den kritik som finns inom hermeneutiken. Det kan tyckas problematiskt med att det inte finns tydliga riktmärken för själva tolkningsprocessens genomförande. Det krävs en flexibilitet hos en författare i analysförfarandet. Ytterligare en aspekt kan vara att författarna ger ett visst utrymme för tolkningar, som utgår från den relevanta teorin i studien. Detta kan bidra till en analysstruktur (Ödman, 2007).

Studiens författare har med bakgrund mot hermeneutik som ansats valt att få en djupare förståelse, genom att tolka hur unga vuxna upplever och hanterar sin livssituation kring långtidsarbetslöshet. Detta för att skapa en mer tydlig bild av problematiken i dess helhet, samt att tydliggöra tänkbara konsekvenser för den enskilde.

2.2 Kvalitativ metod

Studiens problemområde har undersökts utifrån en kvalitativ metod. Genom denna metod går det att inskaffa en mer nyanserad förståelse av det som skall undersökas, förklaras och redovisas i studien. I en kvalitativ metod ligger det ett betydande fokus på enskilda fall av individer (Holme & Solvang, 1997). Individens egen beskrivning av dess erfarenheter är av vikt för att angripa den individuella upplevelsen av fenomenet långtidsarbetslöshet. Detta är ett sätt att ta problematiken närmre dess kärna. Den kvalitativa analysen utgår från meningskoncentrering, vilket syftar till att kort delge helheten av den huvudsakliga mening som intervjupersonen tidigare sagt vid intervjutillfället (Larsson, Lilja, & Mannheimer, 2005).

Det finns relevant kritik kring den kvalitativa metoden. Forskningsprocessen kan ha verkan på författarnas personliga värderingar, åsikter, känslor samt tidigare erfarenheter och fördomar. Mest tydligt blir det i tolkningen och sammanställningen av intervjudeltagarnas svar. Det här påvisar vikten av att ha en objektiv inställning under hela studiens gång. Utöver detta krävs det att intervjuaren inte avviker från intervjustrukturens upplägg, utan genomför intervjun på lika tillvägagångssätt och villkor. Risken finns att intervjupersonens svar styrs av intervjuarens följdfrågor, vilket kan leda till fokus ändras. Verkligheten är i ständig rörelse

och det påverkar svaren på frågeställningarna utifrån intervjupersonernas egna erfarenheter och uppfattningar (Bryman, 2008).

En kvantitativ metod är också möjlig inom detta ämnesområde, genom enkäter som material. Författarna ser istället vikten av att kvalitativt kunna ge intervjudeltagarna möjligheten att själva och fritt kunna formulera deras svar. Det ges även tillfälle att studera intervjupersonernas kroppsspråk och tonläge. En viktig aspekt är att författarna ges möjlighet att förklara eventuella otydliga frågeställningar, detta för att undvika missuppfattningar mellan båda parterna under intervjutillfället (Bryman, 2008).

Författarna har valt semistrukturerade intervjuer som tillämpning, främst av det skäl att intervjudeltagarna får möjlighet att själva styra sina svar utifrån frågeställningarna i intervjuguiden. Här ges det fritt utrymme för följdfrågor utifrån gällande teman, där frågorna inte behöver ha en given ordning (Bryman, 2008).

Beträffande framtagningen av kunskap och kunna relatera teori med empirisk data finns det olika kunskapsteoretiska metoder som deduktion, induktion och abduktion. Deduktion handlar om att strukturera en mall för empiriskt insamlat material, som drar slutsatser om specifika fall. Induktion visar på att den insamlade empirin skall utforma en teori. Resultatet av detta material handlar om att bilda sig en uppfattning av det rådande läget. I den här studien tillämpas abduktion, där författarna varvar teori med empirisk data. Författarna strävar efter att analysera den insamlade empirin, utifrån ett teoretiskt grundtagande. Abduktion är ett teoretiskt instrument att sammanlänka teori med empirisk data, i vetenskapligt framförande (Larsson, Lilja, & Mannheimer, 2005). Studiens frågeställningar och intervjuguide är relaterade till tidigare forskning, inom aktuellt problemområdet. Analysen av studien inkluderar tidigare forskning, samt teorin KASAM.

2.3 Tillvägagångssätt

2.3.1 Sekundärdata

Författarna genomförde en mindre forskningsöversikt i syfte att öka kunskapen kring långtidsarbetslösa unga vuxna. Detta återfanns via Mitt Universitetets bibliotek och databasen, ProQuest Social Sciences. Följande sökord användes: international unemployment AND young adults AND part time unemployment. Relevant data valdes ut i syfte att bistå intervjumaterialet och teorin KASAM. Dessa sammantaget utgör studiens sekundärdata.

Material appliceras i själva uppbyggandet av empirin, som stöd, och utgör intervjuguidens och analysens struktur (Bryman, 2008).

2.3.2 Primärdata

Författarna har strukturerat upp en intervjuguide där frågeställningarna är formulerade utifrån teorin KASAM. Upplägget av guiden bygger på de tre huvudkategorierna i den teoretiska ramen som är begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Syftet är att ta fram hur intervjudeltagarna upplever och hanterar långtidsarbetslöshet. Tanken bakom att utföra det på detta sätt är att särskilja de olika svaren på frågeställningarna mellan huvudkategorierna i teorin. Studiens frågeställningar, teoretiska referensram och tidigare forskning utgör grunden för intervjuguiden. Allmänna frågor kring individens bakgrund tillfogas för att forma guiden mer personligt. Utöver det finns intervjuguiden tillgänglig som bilaga 3. Via en mindre men dock nödvändig utförd pilotstudie, klargjordes frågeställningarna i intervjuguiden, innan intervjuerna av de tilltänkta deltagarna utfördes. Utifrån detta kunde författarna tidigt se vilka frågor som inte höll relevans, vilket ökar validiteten i studien (Bryman, 2008). Meningen med ändamålet låg i att säkerhetsställa att svarens relevans harmonierar med studiens syfte. Författarna valde att inte delge respondenterna de aktuella frågeställningarna i förväg, detta för att kunna hålla en så naturlig konversation som möjligt. I en kvalitativ intervju kan detta ses som en fördel, då det blir ett mer subjektivt yttrande och att fokus flyttas över på respondenten (Holme & Solvang 1997). Respondenterna kontaktades via Arbetsförmedlingen i Trollhättan, varpå intervjuerna utfördes. Författarna erbjöds möjlighet att hålla intervju-sessionerna på denna myndighet. De fick också möjlighet att själva välja en alternativ plats, i en mer avslappnad och bekväm miljö. Intervju-sessionerna varade mellan 20 – 40 minuter. Vid intervju-förfarandet användes en diktafon, efter samtycke, som instrument för röstinspelning. Detta för att kunna transkribera upptaget material i efterhand.

Transkribering innebär att ljudupptagningarna från intervjuerna överförs i utskrift, till textat format. Detta bidrar till att förstärka författarnas minne och att även kunna överblicka det som sägs, samt analysera det som sagts under intervjutillfället (Bryman, 2008). Röstinspelningarna formaterades efter sammanställningen. Författarna såg också fördelar att kunna observera respondenternas kroppsspråk under intervjutillfället, vilket noterades för att få en mer helhetsanpassad bild om vad som sades.

2.4 Urval och avgränsning

Författarna har valt att använda ändamålsenligt urval (purposive sample) vilket normalt appliceras vid kvalitativa undersökningar. I ett sådant urval väljs deltagarna ut, vad gäller de specifika egenskaper och ändamål för undersökningen, vilka bildar en mindre grupp som studeras i studien (Teddlie & Yu, 2007). I undersökningen studeras långtidsarbetslösa unga vuxna mellan 19 – 35 år, vilka utgör de grundläggande kriterierna. I denna studie valde författarna att avgränsa personer efter ålder, då intervjupersonernas egna upplevelser om långtidsarbetslöshet bäst besvaras av denna grupp. Detta för att unga vuxna mellan 18 – 19 år inte här anses ha möjlighet att inträda på arbetsmarknaden i lika hög grad som den valda gruppen, samt att dessa personer oftast inte har varit långtidsarbetslösa. Personer som varit arbetslösa i mer än ett år inkluderas i de grundläggande kriterierna, i detta urval. I forskning har tidsaspekten stor betydelse för individens livssituation, då effekterna blir alltmer påtaglig för den enskilde efter sex månader (Olofsson & Wadensjö, 2005).

Det är således svårt att få resultatet i urvalsgruppen representativt och generalisera dem, utifrån urvalskriterierna. I en studie av denna typ är detta inte syftet, då fokus ligger på djupgående data från respondenterna, vilka har erfarenheter och viss kunskap kring långtidsarbetslöshet. Detta bidrar till att studiens frågeställningar och syfte får mer relevanta svar (Cohen, Manion & Morrison, 2007). I undersökningen föll urvalet på Arbetsförmedlingen i Trollhättan där samtal fördes med aktuell chef. Arbetet strukturerades först genom att författarna erbjöds en separat plats på Arbetsförmedlingens kontor, där rekrytering av intervjudeltagarna kunde utföras i lugn miljö. Totalt tio deltagare valdes ut varpå två av dem föll bort, då dessa inte uppfyllde tillräckliga svar på frågeställningarna och därmed inte kan anses utgöra ett tillräckligt material för studien.

2.5 Reliabilitet och validitet

I samhällsvetenskapliga undersökningar anses validitet och reliabilitet vara de främsta bedömningskriterierna. För att visa på hur väl en studie mäter det som skall mätas, uttrycks det i begreppet validitet. Det som avser att mätas, bör således hålla en hög tillförlitlighet, vilket innefattas av begreppet reliabilitet (Kvale & Brinkmann 2009).

Validiteten avser att öka då författarna har satt sig in i tidigare forskning på området långtidsarbetslöshet, samt skaffat sig en bättre förståelse för de teorier som kan tillämpas i studien. Inskaffad kvalitativ data påverkas utifrån undersökarens förmåga att ifrågasätta,

kontrollera samt tolka materialet. Detta har relevant betydelse för studiens sammantagna validitet. Kritik mot kvalitativ metod i forskning är att intervjuerna inte kan styrkas (Kvale & Brinkman, 2009). Studien baseras på unga vuxnas upplevelser och erfarenheter kring långtidsarbetslöshet, och bör inte bedömas efter vad som anses vara rätt eller fel. Viktigt är att intervjuguiden är relevant utformad för ändamålet till det som skall undersökas (Larsson et al., 2005). Enligt Kvale & Brinkman (2009) kan mätningen av reliabilitet i kvalitativa undersökningar ses som mindre tillförlitliga. I kvalitativa studier deltar färre respondenter än i de kvantitativa. Författarna strävar efter att fokusera på respondenternas subjektiva uppfattningar av långtidsarbetslöshet. Det föranleder att de inte förväntas ge exakta svar. Inspelning och transkribering av intervjuerna medför dock en högre reliabilitet i undersökningen, vilket styrker det som sagts (ibid).

2.6 Forskningsetiska överväganden

När forskarens kontroll och makt ökar, så ökar också behovet av att reglera och att se till relevanta riktlinjer. Frågan om vilka etiska överväganden som bör göras, skall ses utifrån vilken sorts undersökning som är gällande samt vilket område som forskaren tillhör (Merriam, 1994).

En självklarhet inom samhällsforskning är att respektera varje deltagare i en undersökning som bidrar med information, med hänsyn till studieobjekten och värdet för studiens mål. Arbetslöshet är ett känsligt ämne för många att tala om, därför krävs det balans mellan den etiska respekten för medverkarens integritet och intresset att komma i kontakt med värdefull kunskap. Av den orsaken är det särskilt viktigt, att inför studien vara mycket noggrann med att ta hänsyn till de etiska överväganden som studien kan föra med sig (Kvale & Brinkman, 2009). Det existerar fyra huvudkrav inom humanistisk- och samhällsvetenskaplig forskning, vilket utförandet av studien baseras på. De är: *informationskravet*, *samttyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjadekravet* (Vetenskapsrådet, u.å.).

Informationskravet i denna studie kommer att uppfyllas genom att intervjupersonerna kommer att bli informerade om deras rättigheter, innan och under intervjutillfället. Det är ett frivilligt deltagande och intervjupersonerna kan avbryta sin medverkan när de vill. Intervjuobjekten kommer informeras om studiens syfte och dess tillgänglighet för allmänheten att ta del av. Deltagarna kommer även få ta del av studiens slutgiltiga resultat.

Samtliga intervjudeltagare väljer själva om de vill delta i studien på ett anonymt och avslappnat sätt. Deltagarna kommer även få relevant information uppläst innan intervjun

startar och har då ytterligare en chans att avstå om det har skett några missförstånd, utifrån tidigare informationsutskick. Därmed uppfylls *samtyckeskravet*. Se bilaga två.

Konfidentialitetskravet uppfylls när samtliga identiteters namn ändras.

I studien kommer inte personuppgifter eller annan känslig information föras vidare och därmed kommer *nyttjandekravet* också uppfyllas (ibid).

3. TEORETISKT PERSPEKTIV

I detta avsnitt redovisas teorin KASAM varpå det empiriska materialet ska analyseras utifrån. Därefter följer en diskussion kring val av teori och dess för- och nackdelar.

3.1 Känsla Av Sammanhang (KASAM)

Den israeliska medicinska sociologen, Aaron Antonovsky, är upphovsmannen bakom begreppet KASAM och ställer sig frågan varför människor uppfattar händelser olika. En del ser vissa situationer som motstånd medan andra går oberörda ur situationen. Teorin utgår från ett salutogent perspektiv med fokus på individens hälsa, där den centrala delen av teorin innefattar vilka mekanismer som håller en del människor friska, när andra blir sjuka (Antonovsky, 2005).

Det avgörande i hur en människa upplever stress eller välbefinnande ligger i en individs känsla för sammanhang och en känsla av helhetsperspektiv. Detta tankesätt kan ses utifrån en global livshållning, vilket kan beskrivas genom en varaktig dynamisk känsla av det stimuli från en persons inre- och yttre värld genom livet. Ett sätt att beskriva det är genom begriplighet, att man förstår sitt sammanhang samt orsak och verkan. Enligt Hagborg, Jonsson och Salmson, (2010) består känsla av sammanhang av tre centrala begrepp: *begriplighet* - jag förstår, *hanterbarhet* - jag kan och *meningsfullhet* - jag vill.

3.1.1 Begriplighet

Det Antonovsky menar med komponenten *begriplighet* är att händelser som inträffar är begripliga. De går att förklaras genom att strukturera och se de stimuli som en person upplever, både internt- som externt och är individuellt betingade. Det handlar om att ha en förståelse för vad som händer. Viktigt är att kunna bemästra den information som finns och omvandla den till en begriplig förklaring. En individ med högre grad av begriplighet använder sitt förnuft och har på så sätt förmågan att se i klarhet om vad och varför saker händer. Människor mår bättre av struktur och regelbundenhet i deras liv. När svårigheter uppstår som

exempelvis arbetslöshet, är det viktigt att se situationen som en konsekvens utav något föreliggande fenomen, och inte något slumpmässigt eller oförklarligt. Individer som upplever händelser som mindre problematiska kan anses ha en högre begriplighet (Nilsson, 2002).

3.1.2 Hanterbarhet

Den andra komponenten i teorin är *hanterbarhet*. Den beskriver en persons förmåga att hantera problematiska diskurser, situationer samt förmågan att se vilka resurser som finns tillgängliga. Det är också viktigt att individen kan se andra hjälpmedel som möjliga, om den inte själv kan se den egna potentialen, exempelvis vänner, familj och samhällsliga tillgångar. I och med detta upplever inte individen sig som ett offer, utan utvecklar motståndskraft och stärker den egna förmågan att hantera situationen, vilket förebygger en överhängande ohälsa. Detta sammantaget ökar en persons grad av hanterbarhet. En människa med låg grad av hanterbarhet känner ofta sig orättvist behandlad och ser sig själv som ett offer (Nilsson, 2002).

3.1.3 Meningsfullhet

Den tredje komponenten är *meningsfullhet* och ses utifrån en individs motivationsförmåga. När en svår händelse uppstår och en person utsätts för något oväntat, är det av betydelse att denne ser meningsfullhet att ta sig ur situationen. Detta genom att se värdet i att engagera sig och uppfatta händelsen som en utmaning istället för ett hinder (Nilsson, 2002). Det är viktigt att lägga fokus på de tre begreppen ur ett helhetsperspektiv, där känslan av meningsfullhet ses som den viktigaste av de tre komponenterna i KASAM-teorin, särskilt då den utgör framtidsutsikterna för den enskilde (Hagborg, Jonsson, & Salmson, 2010).

I vilken omfattning som arbetslöshet påverkar individens psykiska- och fysiska hälsa, beror på den enskildes egna erfarenheter av att hantera fram- och motgångar samt olika stressfaktorer. Denna erfarenhetsbaserade process är åldersrelaterad. KASAM är något som byggs upp och utvecklas i samband med livets gång. Efter 30 årsåldern sker en definitiv anpassning för en individ i KASAM. Det är först efter denna tidsperiod som tidigare erfarenheter hos en person förstärks eller försvagas, genom de långsiktiga engagemang som vuxenlivet ger (Nilsson, 2002). Det är inte givet att motgångar i livet förändrar en individs grad av KASAM. Teorin skall inte betraktas utifrån ett tillstånd, utan som ett förhållningssätt. Tidigare erfarenheter i livet genomsyras av ett starkt KASAM, beroende på hur en människa tar tillvara på den egna förmågan att se resurser omkring sig. Adolescensen är övergångsperioden, från att vara barn till vuxen. Under denna period utgörs en form av tillfällig, men inte utvecklad känsla av

sammanhang. Detta påverkas av arbete och sociala roller vilket ligger till grund för vuxenlivet (ibid).

Ett arbete och dess yrkesrelaterade erfarenheter påverkar en individ på olika nivåer som följer med under livets gång, även i privatlivet. När arbetet för med sig negativa erfarenheter, kan det leda till en svagare känsla av sammanhang. Ett yrke är en förutsättning för att klara sig rent ekonomiskt i dagens konsumtionssamhälle, vilket sätter spår för den som står utanför arbetsmarknaden. Detta kan ge avkall på en människas förmåga att se framtidsutsikter som goda, vilket kan vara en bidragande faktor till ett lågt KASAM. I en arbetslös situation, försätts individen i ett socialt utanförskap, utanför vardagliga rutiner och kontroll över den egna livssituationen. När känslan av sammanhang minskar, tappar individen förmågan att se någon meningsfullhet i dess tillvaro (Antonovsky, 2005). Flera studier visar på att KASAM har stabilitet över en längre tid och att resultaten styrker KASAMS innebörd enligt det som Antonovsky presenterar. Däremot visar studierna att en stressrelaterad livssituation, som arbetslöshet, kan påverka individens KASAM-nivå. Givetvis är teorin något som kan påverkas och förändras av plötsliga och oväntade händelser i en individs livssituation eller andra yttre- eller inre faktorer. KASAM kan ses som ett ödesbestämt fenomen gällande arbetslösa personer, det vill säga att individer med lågt KASAM, i större utsträckning löper högre risk att mista arbetet (Ödman, 2007). Studien syftar till att analysera intervjudeltagarnas upplevelser och hantering kring långtidsarbetslöshet, utifrån teorin Känsla av sammanhang.

4. RESULTAT REDOVISNING

Följande avsnitt redovisar respondenternas utsagor utifrån individuella erfarenheter, kring långtidsarbetslöshet. Deltagarna består av tre är män och fem kvinnor. Av hänsyn till gällande sekretess namnges inte intervjupersonerna med deras rättmätiga namn utan de har fått påhittade namn i studien i syfte att skydda deras anonymitet. Samtliga deltagare redovisas separat.

4.1 Lucas

Lucas är 26 år gammal och singel. Han bor i en mindre lägenhet i en liten stad. Lucas har en högskoleutbildning och har varit arbetslös sedan två år tillbaka. Han innehar försörjningsstöd.

Lucas upplever sin arbetslöshet utifrån ett deprimerande tillstånd, vilket påverkar hans hälsa och mående negativt.

”Som arbetssökande är det lite deprimerande, man står ju som sökande och är alltid på. Sover dåligt på grund av det. Psykiskt vill man ju må bra som person och arbetslöshet är ju ingenting att rekommendera så på grund av det mår man dåligt fast man kanske inte alltid visar det. När man tänker negativt så blir det bara djupare och djupare och tillslut kommer man inte ur den hålan som man grävt själv.”

Lucas upplever att depressionen påverkar hans möjligheter att söka och få arbete. Vidare finns det alltid en bakomliggande frustration, av att alltid ha en försämrad ekonomi. Detta ger honom följdkonsekvenser som begränsar hans möjlighet att påverka den egna vardagen. Lucas menar att positivt tänkande har varit ett sätt för honom att hantera den arbetslösa situationen. Detta gör han genom att hålla kontakt med familjemedlemmar. Utöver detta försöker Lucas ta lärdom utav tidigare erfarenheter genom att ha en positiv inställning, vilket han anser och upplever vara en förstärkelsefaktor som tar honom framåt, utifrån den situationen han befinner sig i.

Lukas anser att hans vardag har förändrats som arbetslös, utifrån en negativ spiral.

”Att vara arbetssökande är som ett heltidsjobb, det är väldigt hektiskt. Som arbetssökande har man ju mindre ekonomiska tillgångar, vilket sätter sina spår. Förr var man ju mer aktiv och hälsade på släkt som bor långt ifrån. Jag har nu inte kunnat hälsa på dem, på över ett och ett halvt år. Innan jag fick försörjningsstöd var det illa, man käka varannan dag. Det låter illa, men så var det, för att man inte hade råd.”

Lucas får känslan av att hans privatekonomi begränsar honom samt styr den egna livssituationen i alltför hög utsträckning, sedan han blev arbetslös. Detta påverkar Lucas sociala nätverk och hälsa. Han har även slutat att umgås med vissa vänner och har istället valt att prioritera de mest närstående. Lucas anser att ekonomin styr alldeles för mycket i dagens samhälle. Grundläggande behov som mat för dagen, men även aktiviteter och sociala kontakter begränsas av ekonomiska skäl. Lucas är öppen med att beskriva hans sociala och ekonomiska situation och upplever det inte problematiskt att konversera om detta med andra.

Lucas tar ansvar för sina ekonomiska utgifter via försörjningsstöd, genom att medverka i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. På så vis har han undvikit att bli ekonomiskt beroende av familjemedlemmar. Han ser sig själv utifrån en person, som inte utsätter sig för skuldbeläggning, i form av externa lån. Lucas har tidigare levt efter hans egna tillgångar och ansvarat för sin egen ekonomi. Han ser försörjningsstöd som ett tillfälligt hjälpmedel och

anpassar sig efter det. Han säger att han inte lagt någon vikt eller tanke på att se det som en belastning, rent psykiskt.

Lucas upplever att hans möjligheter till arbete är goda, trots att arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte direkt leder till konkret arbete. Han upplever att Arbetsförmedlingens direktiv inte utgår från arbetsmarknadens behov och krav.

”Visst är det positivt att ha en personlig kontaktperson via Arbetsförmedlingen, men om det hjälper mig att få arbete vet jag inte. Det har inte lett till något konkret. Arbetsgivare har också orimliga krav på unga arbets sökande. Helst skall du ha en 64 åring s erfarenhet och vara ung och inte ha någon familj.”

Lucas upplever inte att hans kön är något hinder för att få arbete. Att vara singel har han upplevt som positivt vid anställningsintervjuer. Lucas menar att ha obundna familjära förpliktelser ses som positivt hos de arbetsgivare han mött. I början av hans arbetslöshet kunde Lucas acceptera vilket arbete som helst, men utifrån att försörjningsstöden har gjort honom lite mer kräsen nu än tidigare, väljer han nu att inte ta vilket arbete som helst.

Lucas känner att han kan påverka sitt eget liv och livsföring, men att ekonomin styr i vilken omfattning han kan vara delaktig, samt att hans eget mående spelar en viktig roll. Ur ekonomisk synvinkel har försörjningsstöd, som ekonomisk välfärdsfaktor, varit av stor vikt för Lucas att klara av sina utgifter. Arbetsförmedlingen har gett honom användbara tips och råd, som han kan använda sig av i sitt jobbsökande. Han ser det även relevant att flytta till en annan ort, där utbudet av yrken är mer befintlig. Han håller sig numera motiverad och har en mer positiv inställning än tidigare. Lucas ser numera vikten av att sätta upp delmål för att nå högre uppsatta mål. Idag finns ingen konkret bild av Lucas närmaste framtid menar han, men han hoppas på ett arbete inom en två årsperiod. Positiva tankar skapar rutiner och ordning i livet, säger han. Utöver det hoppas han att tidigare studier skall gynna honom att ta sig ur arbetslöshet.

4.2 William

William är 33 år gammal och varit arbetslös i över 16 månader. Han bor i hus, tillsammans med sin sambo och deras dotter, strax utanför en mindre stad. Han har gått en yrkesrelaterad utbildning och fristående kurser inom elteknisk inriktning. William får försörjningsstöd.

William upplever hans arbetslöshet som ansträngde och frustrerande. Han anser att välbefinnande styrs och påverkas av tillgången till arbete.

”Ingen positiv känsla. Strävar efter att få ett jobb. Det är svårt att få ett vettigt svar från arbetsgivare. Gnistan försvinner, vilket påverkar den egna förmågan att hålla humöret uppe. Flytet försvinner till eget engagemang, känslan av att inte duga.”

William upplever att arbetslösheten har begränsat hans sociala nätverk och att rutiner förändrats vilket påverkar hans vardag negativt. Vad gäller hans fritidsaktiviteter, ser han förändringen både positivt som negativt. Han säger att det skapas mer tid för intressen, men att ekonomin begränsar sysselsättningen. Han känner att ekonomin är sårbar, vilket påverkar det sociala sammanhanget och att omgivningen får konsekvenser av hans beslut. Detta upplever William som en börda och negativ känsla. Dock upplever han en viss känsla av stöttning, från andra i hans närhet som befinner sig i liknande situation som han.

”Rutiner förändras. Den första tiden var det ok att vara ledig, men på längre sikt är det mest en belastning – känsla av ensamhet. Strävar efter meningsfullhet.”

William påpekar att ekonomi utgör en viktig social grund för mänskligt välbefinnande och livskvalitet, inte minst utifrån familje- och husperspektiv. Han menar att vardagsrutiner regleras utifrån den ekonomiska situationen. Arbetslöshetskassan bidrar till att hantera ekonomiska utgifter, vilket han upplever som positivt men att den summan är begränsad. William medger dock att han får viss ekonomisk stöttning av föräldrarna. Han menar att vara husägare kräver en mer omfattande ekonomi, och husköpet gav familjen nya utmaningar i samband med arbetslöshet. Vad gäller hälsa och sjukvård så gör han inga eftergifter. William tillägger att ta externa lån aldrig varit tänkbart för honom, kanske med tanke på föräldrarnas stöttning rent ekonomiskt.

”Upplevelsen av att låna pengar från familj känns negativ, ingen vill behöva be om hjälp.”

William upplever att hans möjligheter till arbete, inom hans branschområde, är mer positiva nu än tidigare. Det beror främst på en tidigare yrkesutbildning som han tidigare genomfört, vilket idag ger han nya möjligheter. Han känner inte att möjligheterna till arbete påverkas utifrån hans könstillhörighet, då han mestadels söker mansdominerande yrken. Han har inte märkt av att åldern spelar någon större roll för att få arbete, men poängterar att tidigare erfarenheter kan ge honom nya utmaningar i form av andra mer krävande och kvalificerade arbetsuppgifter. William tror inte att hans civilstånd påverkar utgången av att få ett arbete, vilket han anser vara positivt.

Tidigare tänkte han att ett annat yrkesval kunde vara ett alternativ till att ta sig ur arbetslösheten. Den tanken har nu förändrats till att begränsa urvalet till de yrken som han har erfarenhet av. Han anser att chanserna till att få jobb ökar med en vettig och rimlig arbetsplan, som utformas tillsammans med Arbetsförmedlingens handläggare. Utöver detta menar han att det är viktigt att hålla god ton och dialog. William pekar på tidigare erfarenheter utav sämre arbetsmarknadspolitiska åtgärder, i form av arbetscoachning, vilka har haft dubbla budskap och de har inte varit på lika villkor. William anser att varje tillfälle är en ny chans oavsett hur han mår. Det han utstrålar tror han påverkar hans möjligheter till arbete.

”Det beror på din egen hunger att få jobb. Kontakter är många gånger avgörande.”

4.3 Liam

Liam är 24 år gammal. Han är i ett förhållande men lever som särboliv och bor därför själv i en lägenhet, i en mindre stad. Han har en högskoleutbildning och har varit arbetslös sedan 14 månader tillbaka. Liam har försörjningsstöd.

Liam upplever sin arbetslöshet som plågsam mest för att hans ansträngningar i arbetssökandet inte leder till önskat resultat. Vidare känner Liam att hans högskoleutbildning i nuläget, inte gett honom det genomslag på arbetsmarknaden som han först trott. Psykisk hälsa hänger mycket ihop med arbetslöshet. Detta främst för att arbete utgör en stor grundbult i livet, inte minst av inkomstrelaterade skäl utan även känsla av samhörighet. Den sociala faktorn begränsas på grund av hur dagens samhälle ser ut idag, vilket kan leda till att hamna i utanförskap, menar han. Liam känner att hans självbild förändrats sedan han blev arbetslös. Från att vara en person med gott självförtroende och positiv tilltro inför framtiden, har han ibland tänkt tanken om de värsta scenarierna, som att återvända till föräldrahemmet och därmed mista sitt eget boende. Detta påverkar honom negativt, menar Liam. Han har varit arbetslös under lång tid och det gör att han mår dåligt. Liam känner att han inte kommer någon vart och att han är orolig för hur hans ekonomi skall hanteras, månad för månad. Han tycker att det är upp till honom själv att vara aktiv för att finna arbete. Även om han är aktiv så får han ingen återkoppling, vilket bidrar till en försämrad motivation, tillägger han. Liam betonar den egna drivkraften som särskilt viktigt, utifrån dagens samhälle, det gäller att verkligen göra sitt yttersta för att bli sedd.

”Drivkraften är ju verkligen jätteviktig och visst fanns det lågperioder, där jag kände att, nej, nu orkar jag inte mer. Jag har verkligen försökt och försökt och jag kommer ingen vart. Men sen så får man ett litet napp någonstans, ett svar från någon, och det ger lite

positiv energi. Sen kan det komma en period som det verkligen inte händer någonting på länge, och då hamnar man i en lågperiod igen. Det kan gå ganska snabbt från att må bra till att man mår dåligt, eller väldigt dåligt om man är arbetslös.”

Liams vardag och sociala nätverk påverkas av förändrade rutiner, utifrån hans livssituation. Det beror på att han tvingas ta periodjobb, med varierande tider, vilket sätter tryck på hans sociala liv, menar han. För Liam är det viktigt att få ventilera och rensa tankarna, vilket han gör via fritidsaktiviteter och annat umgänge, istället för att sitta hemma och inte göra något meningsfullt. Hans tillgångar begränsas dock utifrån den egna ekonomin. Han anser att problematiken är tudelad. Det finns mer tid nu för annan sysselsättning, men han orkar inte ta vara på det utrymmet, då han mår dåligt. Liams egen vilja att medverka på sociala erbjudanden från vänner finns, dock sätter det gränser för vad han mäktar med rent ekonomiskt. Liam känner att detta leder till ett visst utanförskap, att inte kunna delta av ekonomiska skäl.

”Det kan kännas tröttsamt och pinsamt, att gång på gång, berätta att jag är arbetslös. Framför allt de negativa aspekterna som jag ser när jag tänker på arbetslöshet. Jag vet inte om jag skulle gå så långt, i dagsläget, som att kalla det för ångest, men den konstanta oron känns väldigt påträngande och hänger i luften någonstans där bakom.”

Liam pekar på att arbete tillför en viktig markering i en persons liv, socialt, ekonomiskt, hälso- samt utvecklingsmässigt. Han menar att det känns viktigt att kunna inkluderas i vissa sociala intressen för att skapa stimuli och för att undvika socialt utanförskap i samhället. Vidare menar Liam att ett arbete får en individ känna meningsfullhet genom att tillföra någonting, känna sig behövd. Han tillägger, att ett arbete skapar förutsättningar till att utvidga sitt nätverk och på så sätt ha större möjligheter till jobb på arbetsmarknaden. Liam har genom deltagande i diskussionsgrupper, praktikgrupper och ungdomsgarantin försökt att utvidga sina möjligheter till arbete. Försörjningsstöd har hittills varit relevant som arbetsmarknadspolitisk åtgärd för Liam, särskilt då han påpekar att det utgjort en viss skillnad av att klara ekonomiska utgifter, som annars skapat en ohållbar situation på sikt. Han känner att det arbetsmarknadspolitiska bidraget är just ett bidrag, men i alltför liten omfattning, vilket gjort att han nu är beroende av föräldrarnas ekonomiska stöd. Liam känner obehag att ta hjälp av föräldrarna, men att hans ekonomiska situation är så krävande att han inte haft något annat val.

”I början ville jag inte låna pengar av mina föräldrar, det tyckte jag var väldigt pinsamt. Jag ville klara mig själv, jag ville vara självständig, men det har verkligen gått så långt vid flera tillfällen att man inte haft något annat val än att höra av sig. Det är lite av en pinsamhetsfaktor, av att låna pengar för att klara mig, och man känner att man har misslyckats lite som människa.”

Vad gäller könsperspektiv, tror Liam, speglar den yrkesbransch som individen söker inom. Han medger att män överlag lyfts upp och syns mer i det samhälle vi lever i. Det handlar inte så mycket om ålder, snarare om bristen på erfarenhet som främst gäller unga vuxna, menar Liam. Han känner också att unga vuxna inte får rimliga chanser att antas på arbetsmarknaden, utifrån att de är just unga, nyutexaminerade och oerfarna. Han ser det som en ond cirkel att arbetslösa inte får försöka sig på att utöka deras erfarenhet. Liam tror inte att civilstånd har en betydelse i grunden, kanske om han haft familj och barn uttrycker han kort, men att det inte utgör en klar definition på vad som ger individen arbete. Liam berättar att han, i nuläget, kan tänka sig vilket arbete som helst. Det gäller att vara så öppen som möjligt, men att han upplever det frustrerande att ha en utbildning och kunskap som inte kan tillgodoses. Liam betonar att det, av olika skäl, kan bli så att han tvingas ta ett arbete som han egentligen inte vill ha. Det upplever han som något problematiskt i längden. Däremot känner han att en inkomst betyder mer och att det då inte spelar någon roll om arbetet är passande eller inte. Liam anser att samhällets syn på arbetslösa består av fördomar. Han har tidigare blivit särbehandlad från arbetsgivare, utifrån att han varit arbetslös. Liam tror absolut att samhället har en stark påverkan på individens misslyckande kring arbete.

”Jag är övertygad om att samhället bistår på sitt sätt, genom den hjälp som finns att tillgå. Men jag tror att det måste satsas ännu mer, på grund av att de institutioner och den typen av hjälp som finns att tillgå från kommun, exempelvis Arbetsförmedlingen och så vidare inte räcker till. Det gör att kvaliteten på den hjälp som finns, inte blir så bra och det blir ju också resultatet.”

Just nu ser Liam ljus på hans framtidsutsikter, mycket på grund av utvidgat nätverk. Han menar att responsen från arbetsgivare ger energi och skapar en känsla av motivation. Enligt egen erfarenhet, riskerar individen att känna sig hjälplös utan dessa faktorer, menar han.

4.4 Julia

Julia är 21 år och har sambo. Hon bor i lägenhet i en mindre stad och har en gymnasieutbildning. Hon har varit arbetslös i över ett år, men har inget försörjningsstöd, då hennes ekonomiska utgifter hittills har bekostats av eget sparad kapital.

Julia upplever hennes arbetslöshet som frustrerande, vilket utvecklar stress i hennes vardag. Hon kände tidigare att övergången mellan studier och arbetsliv kom som en chock, för henne. Julias humör blev sämre och hon kände att det blev svårt att hålla positiva tankar. Hennes självbild har förändrats, vilket påverkar hennes drivkraft att finna ett arbete. Hon känner också att hennes utbildning inte räcker till. Hon försöker vara aktiv på dagarna, det är som ett heltidsjobb att söka arbete menar Julia, vilket upprätthåller hennes vardagsrutiner.

”Om man verkligen försökt att söka arbete och även går ut face to face, flera dagar på raken och inte får svar, då känner man sig lite dålig som person.”

Julia känner att hennes sociala liv påverkats drastiskt, med anledning av den ovisshet hon befinner sig i, utifrån arbetslöshet. Hon upplever att hon har mycket ledig tid, men att hennes fritid begränsas av att hon måste vara tillgänglig som sökande på arbetsmarknaden. Julia är en av de få i hennes vänskapskrets som är arbetslös, vilket begränsar hennes möjligheter att delta i sociala sammanhang. Hon känner att omgivningen är mer öppen mot arbetslöshet, vilket inte gör det svårt att prata om hennes livssituation med andra. Det kan däremot te sig lite annorlunda i hennes närkrets. Hon upplever en skuld känsla av att vara arbetslös, då personer i hennes närhet menar att hon inte ska sitta hemma, utan istället vara mer aktiv arbetssökande. Detta upplever Julia som kränkande.

”Man har roligare när man har jobb, då har man råd att göra vad man vill och så på fritiden. Nu har man ingen fritid. I min stad är många arbetslösa, så det är inget ovanligt längre. Det är inne att vara arbetslös på något sätt.”

Julia känner att hennes ekonomi är mer sårbar nu, och att hon behöver spara mer. Hon får inget försörjningsstöd i dagsläget. Julia är förvisso en frisk person, men hon skulle aldrig bortprioritera hennes hälsa i form av sjukvård. Hon har få månadsutgifter och upplever det inte problematiskt att betala räkningar ännu. Julia har inte heller behövt låna pengar från föräldrar och dessutom är hon livrädd att låna pengar från banken. I nuläget hanterar hon sina ekonomiska utgifter via tidigare besparingar.

”Just nu är arbete allt för mig förutom familjen och sambon, men det är väldigt viktigt med pengar, annars överlever man inte här i Sverige.”

Julia upplever hennes möjligheter att få arbete som höga. Hon anser att det är en fördel, utifrån hennes kön, då hon ser tjejer som mer glada och drivande individer. Hon upplever att hennes möjligheter på arbetsmarknaden minskar på grund av hennes unga ålder. Julia menar att om hon hade varit lite äldre och mer erfaren så hade hennes chanser till ett mer utvecklande arbete ökat. Hon menar också att hennes civila status som sambo symboliserar en viss trygghet och visar att hon är en mogen person, hos arbetsgivaren. I dagsläget känner Julia en viss tveksamhet till att ta vilket arbete som helst, då hon inte ser någon mening med att acceptera ett arbete som inte är utvecklande för henne. Vidare vet inte Julia hur hon hanterar att hålla sig motiverad, men hennes vilja att få ett arbete snart, är stark. Hon har utöver arbetssökandet ansökt till högskolan och förväntar sig vara klar med utbildningen inom två år, om hon blir antagen. Julia tror att utbildning kommer att leda till att hon får fler arbetsmöjligheter. Utöver det anser Julia att det i Sverige finns flera möjligheter och alternativ att ta sig fram i livet.

”Jo det är bra med Sverige att det finns många möjligheter att ta sig framåt, ändå hyfsat snabbt.”

4.5 Klara

Klara är 21 år och singel. Hon har en eftergymnasial yrkesrelaterad utbildning, inom bilvård. Hon är inneboende i ett hus hos hennes farföräldrar och faster. Hon har varit arbetslös i minst två år och får försörjningsstöd.

Klara anser att arbetslöshet får henne att känna sig frustrerad över hennes livssituation. Hon tycker att det är viktigt att få göra det hon trivs bäst med, för att må bra och hålla hälsan. Ett arbete anser hon kunna vara grunden till att förverkliga drömmar, exempelvis som att resa. Hon upplever inte att hennes självbild har förändrats, men att arbetslösheten påverkar hennes mående. Klara säger att hennes drivkraft påverkas, men det grundar sig mer i vad hon lyckas uppnå, eller inte. Något positivt med hennes situation ser hon inte, gällande arbetslöshet. Hon menar att hennes jämgamla vänner som har arbete sedan studenten, har lyckats med övergången till vuxenlivet. De har påbörjat ett eget liv och med eget boende. Klara menar att de skaffat mer erfarenheter, fler framgångar och upptäckter i livet.

”Det är väl mer att man blir rastlös, man vill så mycket och sedan går det inte. Det känns lite tungt faktiskt. Har du en dröm som du vill hålla på med, du är arbetslös och inte har rätt utbildning och så, då stannar dina drömmar upp och du vet inte vad du ska ta dig till.”

Arbetslösheten skapar ett visst utrymme för mer fritid, då du har mer tid till att reflektera kring framtidsvisioner, säger hon. En sämre ekonomi ger inte den möjligheten att utnyttja fritidsutrymmet något nämnvärt, menar Klara. Hon känner frustration i att inte kunna ha ekonomiskt kapital, att påverka hennes drömmar om eget boende. Hon menar att det är svårt att leva upp till den befintliga samhällsnormen av att hantera den egna livssituationen, utifrån hennes ålder. Klara känner att hennes fysiska hälsa drabbas av en försämrad ekonomisk situation och att det skapar ett visst utanförskap ur ett socialt perspektiv, menar hon. Hon upplever hennes arbetslöshet som ett känsligt samtalsämne, främst då hennes familj lägger skuld i att hon inte bidrar ekonomiskt. Detta upplever Klara som psykiskt påfrestande, då hon anser att hon gör så gott hon kan.

”Många av mina vänner har slutat fråga om jag vi ska hänga, för att de vet att jag inte har råd.”

Klara anser att ett fast arbete har en stor betydelse för hennes ekonomi och livsföring. Vidare ser hon att utan arbete finns få möjligheter att påverka den egna livssituationen, i dagens samhälle. Den ekonomiska situationen upplever hon är mycket spänd, utifrån arbetsmarknadspolitiska krav, eftersom hon många gånger får vara utan bidrag under längre perioder. Detta leder i sin tur till att hon får begränsa hennes behov och livskvalitet.

”Jo, jag kan ju vara ärlig och medge att jag stulit saker som jag inte haft råd med, typ som smink och elektronik och så.”

Klara upplever det inte problematiskt att hantera ekonomiska utgifter, då hon i nuläget har bidragsersättning från Arbetsförmedlingen, samt har möjlighet att låna från hennes närmsta släkt. Hon avstår inte från hennes hälsa, i form av sjukvård, men upplever det dock som en belastning utifrån den begränsade ekonomin.

Klara ser inte direkt hennes kön som ett problem hos arbetsgivare, särskilt då hon söker mer mansdominerade yrken, vilka numera prioriterar tjejer utifrån en viss könkvotering, menar hon. Hon anser att hennes ålder är fördelaktig, utifrån den typen av arbete hon söker. Hon anser att hennes civilstånd inte har någon större betydelse vid arbetssökandet. Klara tar inte

vilket arbete som helst, som hon inte ser sig ha erfarenhet av. Vad skulle det ge för kvalitet, menar hon. Klara ser vikten av delmål som motiverar henne i arbetssökandet.

Arbetsförmedlingen kräver av den arbetslöse att söka ett visst antal arbeten, för att kunna tillgodose sig försörjningsstödet. Klara anser att myndigheten inte ser till hur verkligheten ter sig. Kraven upplevs som orimligt ställda på den arbetslöse individen. Hon känner att hon söker arbete bara för att uppnå myndighetens krav, istället för att söka yrken som harmonierar med hennes erfarenheter och utbildning. Klara anser att samhällets stöd är bristande och inte ger individen personlig utveckling.

Klara har en framtidsvision om att ha ett skapande yrke, helst inom bilvård. Utöver detta har hon en partner och en ekonomisk hållbar situation, som tillåter henne att resa och utforska världen.

”Det är ändå jag som i slutändan avgör för hur mitt liv kommer att se ut. Om du vill något måste du ta tag i det och om du inte gör det så har du bara dig själv att skylla.”

4.6 Ida

Ida är 34 år och förlovad. Hon är inneboende hos hennes föräldrar tillsammans med sina två barn. Hon har en gymnasieutbildning inom barn- och fritid. Ida har varit arbetslös i över sju år, samt har försörjningsstöd.

Ida upplever hennes arbetslöshet som psykiskt ansträngande, men att hon försöker se positivt så långt det är möjligt. Hon känner att förändringar i hennes självbild, snarare stärker än försvagar henne. Ida blir mer envis i sitt sökande efter arbete, särskilt då hon har två barn att försörja. Det finns en fördel med att vara arbetslös, då det skapas mer utrymme för att spendera tid med barnen och deras utveckling.

”Humöret går lite upp och ner, men man får se framåt och hoppas på det bästa.”

Ida har en osäker vardag utifrån hennes arbetssituation. Mycket tid tillägnas givetvis åt barnen och att söka arbete, menar hon. Hon har inte några särskilda fritidsaktiviteter, men ser gärna till barnens bästa i första hand. Ida säger att hennes sociala nätverk har förändrats. Hon känner att arbetslösheten har lett till att vännerna har tagit avstånd, då hon inte klarar av att leva upp till deras förväntningar.

”Jag brukar inte prata så mycket om min ekonomiska situation. Det är ju lite pinsamt om andra tittar ner på en, men annars är det ok.”

Ida berättar att arbete betyder ett bättre liv, det skapar framtidsutsikter och det finns en fast ekonomi att förhålla sig till. Hon har i dagsläget inte några höga månadsutgifter. Vidare har Ida inte behövt någon kostsam sjukvård, men det är något hon annars prioriterar högt. För att klara av sin ekonomi har Ida främst använt sig av försörjningsstöd, men hon har också lånat pengar av familjen. Detta upplever hon vara något pinsamt att låna av andra, därför försöker Ida alltid att lösa den egna ekonomin själv, innan hon ber om hjälp. Hon ser att arbetsmarknadens politiska åtgärder inte inkluderar alla grupper i samhället. Hon har två barn att försörja och att vara utan ekonomiskt bidrag under längre perioder är inte rimligt, vilket hon tidigare upplevt.

”Det är väldigt tufft att stå utan bidrag, men jag överklagade och var envis samt tjafsade till mig det.”

Ida upplever inte att hennes kön och civilstånd har någon betydelse för hennes chanser att få ett arbete. Ålder tror hon inte heller är avgörande, då erfarenhet är av mer vikt, däremot kan yngre personer vara mer representativa, om ett företag vill framhäva nytänkande, menar hon. I nuläget känner Ida att det går bra att anta vilket arbete som helst. Ida anser att Arbetsförmedlingen inte stöttat henne tillräckligt i den situation hon befinner sig i. De borde ta hennes situation på allvar. Hon har en bild av att Arbetsförmedlingen ser oseriöst på den arbetslöses situation.

”Samhället har inte ställt upp på ett sätt som man skulle behöva, det är bara du själv som kan göra saker och ting.”

Ida motiveras av att finna ett relevant arbete som harmonierar med hennes familjesituation och som bidrar till att hon tar sig ur arbetslösheten. Hennes framtidsvision är att få ett eget boende, där barnen kan växa upp, samt att ge dem en bra utbildning. Ida känner att hon kan genomföra den visionen, genom att fortsätta vara envis och stark.

4.7 Elsa

Elsa är 29 år och singel. Hon bor i en mindre lägenhet i en medelstor stad. Hon har en gymnasieutbildning inom hotell- och restaurang. Hon har varit arbetslös i över fyra år och har försörjningsstöd.

Elsa upplever att hennes arbetslöshet tär på hennes psyke och påverkar humöret, särskilt under löneperioden. Hon påstår att hennes självbild har sänkts, men att hon ändå försöker hålla humöret uppe. Elsa vill ta sig ur den arbetslösa situation som hon befinner sig i, och

berättar att det känns svårt att tala om den inför andra. Hon anser sig inte ha blivit annorlunda behandlad och inte heller blivit skuldbelagd. Däremot har Elsa en känsla av att hon inte tillför något till samhället och därmed har hon en tendens att nedvärdera sig själv.

”För mig är hälsan viktig, därför prioriterar jag min fysiska träning högt. Som arbetslös, ger det mer tid åt träning och jag känner mig bättre.”

Elsa ser ingen meningsfullhet med hennes livssituation, särskilt då det är ett arbete hon vill ha, men har svårt att få. Hon berättar att det mesta blir lidande, även ur ett socialt perspektiv, att hitta på något kul med vänner kostar oftast pengar. Elsa ser ändå hennes träning som en utväg för återhämtning och drivkraft, men hon påpekar att det inte ger henne någon inkomst. Hon berättar att känslan av tristhet uppstår då hennes vänner arbetar, och när de är lediga har de oftast andra planer, som inte hon kan delta i.

”Jag tycker att det är jobbigt att prata om min livssituation med andra, vill bara ta mig ut arbetslösheten.”

Ett arbete innebär mycket, dels en inkomst men även att kunna tillföra något till samhället och det är socialt betingat, säger Elsa. Hon känner att försörjningsstöd är ett bidragande tillskott, men det är lågt tilltaget. Det är därför viktigt att begränsa samtliga utgifter och prioritera det viktigaste, menar Elsa. Hon tycker att det är problematiskt att klara av hennes månadsutgifter och när bidragen inte räcker till, lånar hon av familjen.

”Ekonomi begränsar sjukvårdsbesök, då kostnaden inte är given innan utförande. Endast vid akuta situationer prioriterar jag utförandet. Hopplöst rent ekonomiskt, får gilla läget.”

Elsa tror inte att kön och civilstånd spelar en avgörande roll för hennes möjligheter att få arbete. Vad gäller ålder så ser hon att den bör spela en betydande roll, utifrån hennes bredare erfarenhet, vilket bör öka lönen. Hon anser att hon är i en sådan pressad situation, att hon i nuläget, kan godta vilket arbete som helst där hon har behörighet. Elsa känner att hon kan påverka hennes situation i den mån det är möjligt, däremot känner hon inte stöd från samhället, vilket hon hade önskat. Hennes framtidsförhoppning är att ha en tillsvidare tjänst inom ett år.

4.8 Maja

Maja är 27 år och singel. Hon bor i en lägenhet i en medelstor stad och har en gymnasial utbildning. Maja har varit arbetslös i över 4 år.

Hon upplever hennes att hennes situation som arbetslös är mycket frustrerande, särskilt då hon har en känsla av att det inte leder till något konstruktivt. Maja känner att hon har svårt att ta sig ut arbetslösheten. Hon upplever att vardagen inte utgör någon meningsfullhet, för henne. Trots detta anser Maja att de delmål som hon sätter upp ger henne någon form av struktur i vardagen. Detta påverkar hennes mående något positivt, känslan av att de uppsatta målen bär henne framåt.

”Ja alltså det blir ju en inre stress, så småningom när man gått tillräckligt länge, är det klart att det tär på ens självkänsla och självförtroende. Man börjar fundera på vad man gör för fel och börjar tvivla på sig själv.”

Maja säger att hon försöker lägga fokus på att upprätthålla rutiner hemma och anpassa vardagarna efter hennes livssituation. Hennes arbetslöshet har gått så långt att hon börjar utgöra en viss normalitet i vardagen. Maja säger att när hon måste bortprioritera sociala aktiviteter bidrar det till en mer påfrestande psykisk ohälsa för henne, en känsla av depression och utanförskap. Hon menar att inte ha ekonomiska förutsättningar till att göra det hon mår bra av, skapar en negativ spiral av missnöje. Maja tycker att det är svårt att prata om hennes situation med andra, hon känner att de inte förstår henne. Hon är också rädd för att andra ska se ner på henne och tycka att hon är lat, att hon inte gör tillräckligt för att ändra på sin situation.

”Man börjar trycka ner sig själv, känner mig lat och oviktig. Typ nu har jag inte ens råd med att göra det här, alltså man börjar tracka ner på sig själv. Jag försökte att inte göra det till en början, men det är väldigt lätt att hamna där ändå. Man tror att andra ser en som tråkig, alltså nu följer hon inte med ut ikväll, då kanske folk inte förstår att man faktiskt inte har råd. Det blir en massa negativa tankar och känslor kring det liksom.”

Ett arbete är viktigt, det är sysselsättning som bidrar till en lön och skapar en trygghet i vardagen. Maja berättar att hon är van att klara sig med små medel, men att det inte är hållbart ur ett längre perspektiv. Maja vill inte nämna något om hur hon hanterar sin ekonomi, tillika hennes sjukvårdsrelaterade utgifter, då hon upplever att dessa är för infekterade områden. Vidare känner hon inte att hennes civilstånd påverkar hennes chanser att få arbete, däremot

upplever Maja att hennes könstillhörighet gör det. Inom det yrkesområdet som hon söker, upplever hon det fördelaktigt med att vara kvinna. Hon säger att ålder påverkar, beroende på yrkesval, och i hennes ålder är det dock en fördel då hon tror att det handlar om personlig mognad. Maja kan tänka sig att ta ett arbete som ligger inom hennes erfarenhetsbank och som är utvecklande, samt ger en stabil ekonomi.

Idag känner Maja att hon kan påverka sitt liv och sin vardag, utifrån att hon nu vet mer än vad hon gjorde tidigare, vad hon vill göra och vilka möjligheter respektive nackdelar hon har. En ödmjuk inställning till myndigheter och hennes omgivning i stort, ger fördelar menar hon. Maja tycker att vi har det hyfsat bra i grunden i Sverige, men att det finns saker att se över och förändra.

”Vi har det rätt bra här i jämförelse med andra länder, men jag tror att man alltid kan göra bättre. Det saknas samarbete mellan myndigheter, det saknas förståelse och medvetenhet. Professionella på Arbetsförmedlingen saknar kunskap eller egen erfarenhet om hur det egentligen är att vara arbetslös. Det går inte att lösa på en vecka, liksom. Det tar tid, arbetslöshet är ett av vårt samhälles mest svårlösta problematik.”

Maja tillägger, att olika insatser kan vara till hjälp för enskilda, men den stora förändringsinsatsen ligger hos individen själv. Det handlar om att lära känna sig själv och att våga ta för sig, för att kunna påverka den egna situationen. Majas framtidsvision är att kunna arbeta inom socialt arbete, främst med att aktivera ungdomar och att det skall ge en stabil inkomst.

5. ANALYS

I det här avsnittet analyseras resultaten av den empiriska studien, mot bakgrund av valt teoretiskt perspektiv, KASAM och dess huvudbegrepp begriplighet, hanterbarhet samt meningsfullhet.

5.1 Begriplighet

Denna definition syftar till vilken utsträckning en individ upplever inre och yttre stimuli. Det handlar om att förståndsmässigt begripa den egna situationen i samband med dess omvärld, vilket ger en högre känsla av begriplighet. Nivån av begriplighet blir lägre när individen saknar struktur i vardagen (Antonovsky, 2005).

Studiens åtta intervjudeltagare upplever gemensamt att arbetslösheten försätter dem i en psykisk och påfrestande livssituation. Respondenterna i studien är alla överens om att

ekonomin påverkar och styr deras vardagliga utgifter, vilket har inverkan ur ett socialt och hälsomässigt perspektiv. Enligt Ensminger & Celentano (1988) är arbetslöshet en grogrund för en försämrad hälsa och ekonomi, vilket ger fler följdkonsekvenser, exempelvis negativa hälsovanor, sämre självbild. I vissa fall kan det leda till social utsatthet, vilket samtliga intervjudeltagare tidigare har påvisat. Respondenterna menar att det är den egna drivkraften som i grunden skapar förutsättningar för att ta sig ur arbetslöshet, men att den på längre sikt ger ett mer passivt ställningstagande. Lucas beskriver sin vardag som ansträngd, då privatekonomin var så lågt tilltagen att han tvingades äta varannan dag. Utifrån ett deprimerande tillstånd försöker han att se positivt och konstruktivt på hans livssituation, vilket påvisar att han har förmågan till en högre grad av begriplighet. William och Julia har också denna förmåga, eftersom de förstår betydelsen av att upprätthålla struktur och rutiner i vardagen. Elsa, Maja och Klara har en lägre förmåga att hantera begriplighet, då de inte förutser den egna rollen av att finna ett arbete. Utöver detta ser de inte någon meningsfullhet med deras vardag, som arbetslösa. Liam och Ida har en struktur i vardagen och anpassar den utefter deras livssituation, vilket resulterar i att de har en relativt hög grad av begriplighet. Däremot använder de inte deras förmåga på ett konstruktivt sätt, vilket leder till att deras möjligheter att hantera begriplighet, sänks något. Liam har en högskoleutbildning att luta sig mot, men han har svårt att tillvarata den möjligheten i arbetssökandet. Ida har tillsammans med Maja och Elsa en gymnasial utbildning. De inser inte att deras låga utbildningsnivå kan vara en negativ faktor, utifrån möjligheten att få arbete. De ser istället att problematiken ligger på samhälls nivå, vilket tyder på lägre grad av begriplighet. Julia ser istället vikten av högre utbildning och har därför ansökt till studier på en högskola, vilket stärker hennes nivå av begriplighet.

Utbildning ses som ett effektivt instrument för att det ger individen en meningsfull sysselsättning, i likhet med ett arbete, samt att det ökar möjligheterna till ett mer varaktigt arbete i framtiden (Kieselbach, 2003).

5.2 Hanterbarhet

Hanterbarhet innefattar hur en individ hanterar dess utmaningar, utifrån de resurser den erhåller och har förfogande över (Antonovsky, 2005).

Samtliga unga vuxna beskriver vikten av att ha tillgång till aktiviteter och socialt umgänge, trots en begränsad ekonomi. Detta visar på att alla innehar en hög förmåga att anpassa sig efter och hantera deras resurser. Bjarnason & Sigurdardottir (2003) nämner att ett socialt

nätverk och sysselsättning fungerar som ett slags skyddsnät mot psykisk ohälsa, hos arbetslösa.

Den ekonomiska aspekten skapar en viss problematik, för de åtta deltagarna i studien. De ekonomiska utgifterna hanteras främst via försörjningsstöd samt hjälp från utomstående personer. Julia var ensam om att ha ett tidigare sparat kapital. Det visar på att hon har förutseende tankar om att hennes ekonomi kan komma att förändras, vilket påvisar samspelet mellan hennes begriplighet och hanterbarhet. Enligt Kieselbach (2003) är ekonomiskt stöd från utomstående en skyddsfaktor, som kan övergå till en riskfaktor, särskilt när nära anhöriga är involverade i den arbetslöses ekonomiska tillstånd. Dessa individer skapar ett ekonomiskt beroende av den andre. Detta utvecklar en känsla av prestationsångest, en nedvärderande inställning av att inte kunna hantera den egna livssituationen.

Fem av åtta deltagare har lånat pengar av närstående för att kunna hantera deras ekonomiska utgifter. Tre av dem fem, upplever ett obehag av att be om ekonomiskt stöd, då de känner sig misslyckade utifrån samhällsnormen. William menar att det känns tråkigt att behöva be om hjälp, eftersom det förväntas att han som vuxen skall klara sig själv. Dessa fem individer som har lånat av anhöriga, har sett det som ett verktyg som de förfogar över, i mån om att kunna hantera ekonomin. Klara skiljer sig från de andra, genom att hon har stulit diverse nödvändiga hushållsartiklar, vilket hon inte ansett sig ha råd med och detta sänker hennes grad av hanterbarhet. Unga vuxna befinner sig ofta i adolescens fasen, övergångsperioden mellan ung till vuxen. Den övergången kan upplevas som problematisk, utifrån att de inte lever upp till den förväntade normen (Hammer, 2000).

Studiens deltagare kände att det fanns olika faktorer som kan påverka deras chanser till arbete, utifrån kön och utbildning. Sju av åtta deltagare har en hög begriplighet gällande deras chanser till arbete, men deras hanterbarhet är låg, vilket skapar motstånd för dem att behärska deras tillgångar. Däremot fanns det olika åsikter om civilståndets relevans i sammanhanget. Endast ett fåtal av deltagarna i studien förstod vikten av att söka arbete genom personlig kontakt direkt med arbetsgivaren och att utnyttja deras nätverk. Julia berättar att hon valt att kombinera arbetssökandet via internet och en personlig kontakt med arbetsgivaren, då hon tror att det sistnämnda ökar hennes chanser till arbete. Detta sätt kan påvisa att Julia innehar en högre förmåga av hanterbarhet. Månsson och Ottosson (2011) beskriver att när en person inte kan ta tillvara på dess resurser och tillgångar, för att ta sig in på arbetsmarknaden, sänks individens känsla av hanterbarhet.

5.3 Meningsfullhet

Utifrån den ursprungliga definitionen, är meningsfullhet en motivationskomponent. Det handlar om vad en individ anser vara värdefullt att lägga energi på, för att uppnå högre mål och kunna må bra (Antonovsky, 2005).

De unga vuxna i studien har framtidsvisioner om att skapa ett hållbart livsperspektiv. Detta genom ett arbete som utgör en stabil ekonomi, vilket i sin tur går att bygga en meningsfull vardag och hälsosamt liv på. Samtliga respondenter önskar bättre stöd från samhället, genom bättre kommunikationsvägar mellan arbetsgivarna och Arbetsförmedlingen, i syfte om att kunna öka chanserna till en plats på arbetsmarknaden. Utav de fyra deltagare som innehar en gymnasial utbildning, så är det tre av dem som inte anser sig behöva högre studier för att möta arbetsmarknadens krav. Just denna grupp har tappat drivkraften och är frustrerade över deras situation. Det har resulterat i en passivitet i arbetssökandet, vilket sänker deras känsla av meningsfullhet. Ida berättar att hon hade önskat sig ett starkare stöd från omgivningen och samhället. Maja ser gärna att myndigheter skulle haft mer insyn i de arbetslösas situation, för en ökad förståelse och därmed höja kvaliteten på stöd- och hjälpinsatser. Detta skulle i sin tur bidra till en högre drivkraft och känsla av meningsfullhet hos de arbetslösa. Enligt Axelsson och Ejlertsson (2002) ökar självkänslan och individens drivkraft genom ett stadigt utomstående stöd. En gemensam motivationskomponent hos intervjudeltagarna är att få en inkomst för att kunna nå en meningsfull vardag. De har också gemensamt att de saknar insikt i vad som kan förändra deras livssituation på sikt. När de inte finner något värdefullt att investera i, påverkar detta nivån av meningsfullhet negativt. Dessa personer har vida svårt att hantera och ta tillvara på de resurser som finns till deras förfogande, vilket vittnar mot en låg grad av meningsfullhet. Det måste finnas en begriplighet av att ständigt bruka de verktyg som finns tillgängliga för den enskilde, vilket ökar hanterbarheten, och på så vis kan nivån av meningsfullhet tillta.

6. DISKUSSION

I detta kapitel resonerar och reflekterar vi kring studiens resultat, av det som framkommit utifrån det empiriska material som beskrivs löpande i text. Här belyser också författarna studiens relevans för socialt arbete, genom denna sammanfattning i diskussions form.

Syftet med studien var att undersöka hur unga vuxna upplever och hanterar sin livssituation som långtidsarbetslösa. Resultatet av det empiriska materialet har utgångspunkt utifrån teorin KASAM, och en hermeneutisk tolkningsansats.

Resultaten visar på att långtidsarbetslöshet upplevs som psykiskt påfrestande och att individer styrs av hur de begriper och hanterar den egna livssituationen. Intervjudeltagarna hade en positiv inställning till deltagandet i undersökningen, men under intervju-sessionen var vissa frågor något känsliga och för personliga att svara på. En deltagare upplevde ett obehag med att svara på frågor gällande dennes ekonomi. Detta observerade vi genom respondentens kroppsspråk. Beträffande stöd från tidigare forskning kan vi uttyda ett samband, ihop med den ekonomiska aspekten, vilket kan utgöra en viss utsatthet hos den arbetslösa, och därför kan upplevas som stigmatiserande. Respondenterna kände inte att de övriga frågorna gällande deras långtidsarbetslöshet, var besvärande. En annan av deltagarna upplevde att arbetslöshet inte sågs som något avvikande utifrån samhällsnormen, då problematiken är mycket omfattande i den aktuella staden. Detta anser vi vara tecken på att respondenten accepterat sin livssituation, vilket visar på en högre grad av begriplighet. Detta visar också på att vissa deltagare hanterar sin situation på ett tillfredställande sätt, vilket besvarar vår frågeställning kring hur individen hanterar långtidsarbetslöshet.

Under intervjuerna framgick det att långtidsarbetslösheten upplevdes på olika sätt, ur ett individuellt perspektiv. Gemensamt för respondenterna var den ekonomiska faktorn, som påverkar dem på olika plan. Studiens resultat kring hur unga vuxna upplever deras psykiska hälsa under långtidsarbetslöshet, styrks av vår egen förståelse som utgår ifrån tidigare forskning. Samtliga deltagare upplevde att deras hälsa påverkats starkt av långtidsarbetslöshet, då det anses vara en psykisk belastning. Denna ohälsa förvärras utifrån arbetslöshetens längd. Tidigare forskning påvisar att effekterna av en försämrad hälsa ger en nedvärderande självbild, minskad drivkraft och avsaknad av en meningsfull vardag, vilket i sin tur kan leda till passivitet i arbetssökandet hos den enskilde (Bjarnason & Sigurdardottir, 2003; Ensminger & Celentano, 1988; Fryer, 1997 & Kieselbach, 2003). Utifrån detta konstaterar vi att det kan bidra till att individen söker arbeten som den inte har behörighet för och därmed riskerar att gå miste om att utnyttja den egna kompetensen, vilket inte finns i tidigare nämnd forskning. Resultatet i studien skiljer sig också på andra sätt från tidigare redovisad forskning. De respondenter som får ekonomiskt stöd från familjen upplever att det kan bidra till en försämrad självkänsla men, Axelsson och Ejlertsson (2002) menar att ekonomiskt stöd från familjen främjar det psykiska måendet positivt, hos den enskilde.

Ovesen (1978) nämner att arbetslöshet leder till att den enskilde förlorar vardagsrutiner, som i sin tur kan utvecklas till en negativ spiral. En respondent skiljer sig dock, då denne inte upplevde någon större skillnad gällande vardagsstrukturen, under sin period som arbetslös. Vi tolkar detta utifrån att en sådan person är bättre på att anpassa och hantera sin vardag, utefter det egna välbefinnandet.

Respondenterna hade olika nivåer av begriplighet, utifrån den teoretiska modellen KASAM. Fem av de åtta deltagarna har en högre begriplighet, då de inser hur riskfaktorer till psykisk ohälsa påverkas av deras livssituation. De övriga tre respondenterna kan anses ha en lägre grad av begriplighet, då de inte är lika förutseende kring långtidsarbetslöshet. Respondenterna ger en klar bild av att samhället inte lever upp till det förväntade, gällande olika stödinsatser. De vill att kommunikationen mellan myndigheter och arbetslösa ökar, och att det resulterar i en bättre insikt om vad det innebär att leva som långtidsarbetslös. Om inte, så kan det leda till att individen tappar förtroende för deras insatser, vilket påverkar den individuella drivkraften. En av respondenterna kände inte någon meningsfullhet i sin vardag, vilket påverkade dennes motivation till att söka arbete. Detta har lett till att respondenten började anpassa sin vardag utefter sin livssituation, vilket blivit till ett rutinmässigt mönster. Trots myndigheternas stöd har deltagaren inte lyckats ta sig in på arbetsmarknaden. Det här anser vi vara en relevant faktor till varför denna respondent inte lyckats förändra sin livssituation. Denna deltagare har svårt att ta sig ur dennes livssituation, då vi anser det vara ett för stort ansvar att hantera på egen hand, i relation till dennes hälsa och psykiska mående. Ett fåtal av respondenterna har insikt av att de själva kan påverka deras livssituation, men att de saknar vidare stöd av samhället.

Respondenternas hantering av ekonomiska utgifter varierade. Dock fick alla utom en försörjningsstöd, då den avvikande respondenten använder sig av tidigare sparat kapital. Det var endast två av de åtta som inte lånat pengar av dess familjer, för att kunna hantera deras ekonomiska utgifter. Dem som lånade pengar av familj, upplevde ofta en form av skamkänsla och uppgivenhet, men även ett behov av självständighet. Detta tolkar vi vara ett svar utifrån samhälleliga normer. I dagens samhälle är det viktigt att kunna klara sig själv och att inte be om hjälp. Övergången till vuxenlivet har stor betydelse i dagens samhälle. De som lånar av familj, riskerar att hamna i en beroendeställning och få sämre självkänsla, samt prestationsångest. En respondent skiljer sig dock från de övriga, på så vis att den enskilde deltagaren stjälar det som denne inte anser sig ha råd med. Detta tolkar vi som en bidragande faktor till samhällets ökade utveckling av kriminella handlingar, i form av stölder.

Respondenterna såg mest negativa effekter av långtidsarbetslöshet, däremot fanns det ett fåtal av dem som såg andra vinningar, exempelvis mer fritid och tid för barnen. De ansåg dock att det på längre sikt inte utgjorde någon meningsfullhet, av ekonomiska skäl. Deltagarna upplevde även att deras livssituation, försatte dem i en generande och pinsam position. Det blev särskilt tydligt när de tvingades avstå från aktiviteter på grund av en begränsad ekonomi, vilket flera av dem upplevde som ett utanförskap. Det var således svårt att upprätthålla viktiga och fasta rutiner i vardagen, vilket påverkade deras förmåga att finna mening i livet. En respondent såg sin vardag utifrån ett heltidsarbete, då respondenten sökte aktivt arbete under dagen. Denna strategi ser vi skilja sig ifrån de andra respondenterna och påvisar att den här individen har en högre grad av hanterbarhet.

I övrigt hade samtliga intervjudeltagare en positiv tilltro till deras individuella möjligheter till livsförändring och arbete, i framtiden. Respondenternas tankar kring deras möjligheter till arbete, utifrån kön, ålder och civilstånd, var tudelat. En del av dem såg det som möjligheter vilket kan öka chanserna att få arbete, medan andra såg det som hinder. Ålder var inte av avgörande faktor, snarare var det erfarenhet som påverkade. Vi anser att det ligger en viss relevans i detta, då erfarenhet oftast beskrivs utifrån den individuella kunskapen en person har. Ålder är mer av en siffra. Vad gäller kön såg respondenterna ingen skillnad, utan det ligger mer på inom vilken yrkeskategori som söks. Vi ser dock kön utifrån ett samhällligt perspektiv, dels utifrån tendenser av kvoteringsbehov i samhället och dels beträffande en mansdominerad norm. Ett fåtal av deltagarna såg att partnerskap kunde symbolisera en form av trygghet och mognad. Vi ser här att frågan är tudelad. De respondenter som är singlar kan anses vara mer flexibla i arbetet, då de i högre utsträckning kan vara tillgängliga för arbetsgivaren, medan de med familjer måste anpassa arbetet efter barnperspektiv. Det kan bli mer problematiskt att flytta till en annan ort, utifrån en familjesituation. Utöver detta vill vi tillägga en specifik faktor som inte har framkommit under den tidigare nämnda forskningen. Vikten av ett bra kontaktnätverk ökar chanserna till ett inträde på arbetsmarknaden, vilket en av respondenterna har påpekat.

Respondenterna har en genomsnittlig hög begriplighet, utifrån deras möjligheter att få arbete. Däremot fanns det flera av dem, som inte såg någon meningsfullhet i att utvidga sina kunskaper eller förstod hur de skulle hantera deras resurser för att öka de individuella egenskaperna för högre chanser på arbetsmarknaden. Detta visar på minskad grad av hanterbarhet och meningsfullhet. Vi ser att det i en pressad och svår situation kan blockera en individs synfält, vilket påverkar respondenternas egen förmåga att utnyttja de egna resurserna

till förändring. Vi har förståelse för att det i ett sådant läge kan resultera i negativa tankebanor och skapa en lägre meningsfullhet till en förändrad livssituation.

Under studiens gång har vi uppmärksammat för- och nackdelar kring den valda vetenskapliga metoden. Den kvalitativa undersökningen omfattar Trollhättan och andra angränsade städer, vilket gör det svårt att generalisera över hur långtidsarbetslöshet upplevs och hanteras överlag i övriga Sverige. Vidare återfinns en svaghet rörande frågeställningarna i intervjuguiden, vilka kan upplevas för personliga. Dels på grund av att respondenterna kan välja att avstå från att svara på frågan och dels för att de kan ge ett svar som utelämnar känslig information. Detta kan påverka utgången av studiens resultat. Fördelarna med att använda denna metod i studien är att vi får en djupare insikt i varje individs unika situation, vilket inte går att generalisera utifrån den individuella aspekten. Individer upplever och hanterar långtidsarbetslöshet på olika sätt, vilket förenklar möjligheten att se dess skillnader. Studiens omfattning gynnas av en hållbar teori, som kan strukturera och leda till ett avgränsat resultat.

Resultaten i studien har väckt nya frågeställningar för framtida forskning kring problematiken långtidsarbetslöshet. Vi ser att lösningen på långtidsarbetslöshetsfrågan och dess följdkonsekvenser, inte står att lösas i ett befintligt ekorrhjul av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilka ofta visar negativa resultat. Denna fråga är mer komplex än så och kräver rejäla krafter från politisk nivå. Det är också av en ekonomisk aspekt, då vi ser fördelar av att arbeta i mer förebyggande syfte. Det bör således vara mer kostnadseffektivt för samhället att förutse ekonomiskt- som socialt lidande, för den enskilde. De psykiska följdkonsekvenserna av långtidsarbetslöshet, genererar på högre sikt kostnader för individen, som för samhället. Vi ser därför att det behövs mer omfattande forskning kring hur professioner, utbildningar och myndigheter korrelerar med varandra, utifrån det faktum av att världen står i ständig rörelse och förändrad världsbild. Detta kräver en vidare organiserad kommunikationsapparat mellan institutioner och departement.

7. REFERENSLISTA

Antonovsky, A. (2005) *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och kultur.

Arbetsmarknadsstyrelsen. (2007) *Definitioner inom AMV:s statistik: Historik över ett urval av våra begrepp*. ISSN 1401-0852. Hämtad 25 april, 2014, från http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.5673ff2e11fd0ca559b8000351905/uin07_1a.pdf

Axelsson, L., & Ejlertsson, G. (2002). Self-reported health, self-esteem and social support among young unemployed people: A population-based study. *International Journal of Social Welfare*, 11(2), 111-119.

Bergmark, A., & Palme, J. (2003). Welfare and the unemployment crisis: Sweden in the 1990s. *International Journal of Social Welfare*, 12(2), 108-122.

Bjarnason, T., & Sigurdardottir, T. J. (2003). Psychological distress during unemployment and beyond: Social support and material deprivation among youth in six northern european countries. *Social Science & Medicine*, 56(5), 973-985.

Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Carle, J. (1982). *Ungdom i riskzonen. Ungdomsarbetslöshet. Problem, åtgärder och konsekvenser*. Malmö: Utbildningsproduktion AB.

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. London: Routledge.

Ekonomifakta.(2014). *Ungdomsarbetslöshet*. Hämtad 21 mars, 2014, från <http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Arbetsmarknad/Arbetsloshet/Ungdomsarbetsloshet-per-manad/>

Ensminger, M. E., & Celentano, D. D. (1988). Unemployment and psychiatric distress: Social resources and coping. *Social Science & Medicine*, 27(3), 239-247.

Fryer, D. (1997). International perspectives on youth unemployment and mental health: some central issues. *Journal of Adolescence*, 20,333-342.

Goffman E. (1963). *Den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag.

Hammer, T. (2000). Mental health and social exclusion among unemployed youth in Scandinavia. A comparative study. *International Journal of Social Welfare*, 9(1), 53-63.

Hagborg, E. Jonsson, K-Y & Salmson, K. (2010) *Hela människan-hjulet: ett enkelt sätt att tala om det svåra: en samtalsmodell för livskunskap & känsla av sammanhang*. Lund: Studentlitteratur AB.

Holme, I-M, och Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

- Kieselbach, T. (2003). Long-term unemployment among young people: The risk of social exclusion. *American Journal of Community Psychology*, 32(1-2), 69-76.
- Kvale, S & Brinkmann, S. (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S, Lilja, J & Mannheimer, K (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Merriam, S. (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Månsson, J., & Ottosson, J. (2011). Transitions from part-time unemployment: Is part-time work a dead end or a stepping stone to the labour market? *Economic and Industrial Democracy*, 32(4), 569-589.
- Nilsson, B. (2002). *Vad betyder känsla av sammanhang I våra liv? Aspekter på stabilitet, kön, hälsa, psykosociala faktorer*. Umeå: Solfjädern Offset AB
- Oksanen, T., Kouvonen, A., Kivimäki, M., Pentti, J., Virtanen, M., Linna, A., & Vahtera, J. (2008). Social capital at work as a predictor of employee health: Multilevel evidence from work units in Finland. *Social Science & Medicine*, 66(3), 637-649.
- Olofsson & Wadensjö (2005). *Arbetslöshet*. Avesta: Svenska Tryckcentralen
- Ovesen, E. (1978) *Arbetslöshetens psykiska följdverkningar*. Stockholm: SNS Förlag
- Rantakeisu, U. (2002) *Arbetslöshetens olika ansikten: fyra studie o arbetslöshetens sociala och hälsomässiga yttringar*. Karlstad: Universitetstryckeriet.
- Rantakeisu, U. Starrin & B. Hagqvist, C. (1996) *Ungdomsarbetslöshet*. Lund: Studentlitteratur
- Reneflot, A., & Evensen, M. (2014). Unemployment and psychological distress among young adults in the Nordic countries: A review of the literature. *International Journal of Social Welfare*, 23(1), 3-15.
- Starrin, B och Svensson, P-G.(1994) *Kvalitativa metoder och vetenskapsteori*. Lund:
- SOU 1994:73. *Ungdomars välfärd och värderingar*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.
- Teddlie, C. & Yu, F. (2007). Mixed Methods Sampling: A Typology With Examples *Journal of Mixed Methods Research*.
- Vetenskapsrådet.(u.å.) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab
- Ödman, P-J. (2007). *Tolkning, förståelse, vetande: Hermeneutik i teori och praktik*. Norstedts Akademiska Förlag

BILAGA 1

Information till Arbetsförmedlingen

Hej,

Vi är två socionom studenter på Mitt Universitetet i Östersund. Vi går på termin 6 och har börjat på vår C-uppsats. Vår avsikt är en kvalitativ studie om arbetslöshet som drabbar allt för många i dagens samhälle. Vi hade tänkt inrikta oss på hur unga vuxna (20-30 år) upplever och hanterar arbetslöshet. För att kunna genomföra denna studie behöver vi åtta frivilliga deltagare som vill ställa upp för en intervju. Intervjuerna kommer spelas in form av ljudupptagning, transkriberas och därefter bearbetas inom studiens syfte. Intervjun innefattas av gällande sekretess, vilket innebär att samtliga deltagare inte på något sätt kommer kunna identifieras. Alla deltagare har möjlighet att när som helst avbryta intervjun och vi tar full hänsyn till de etiska aspekter som föreligger. Vi behöver hjälp att komma i kontakt med intervjudeltagare och uppskattar om ni redan nu känner till lämpliga intervjudeltagare för vår studie. Ett andra alternativ är att vi får er tillåtelse att sätta upp en monter på plats hos er, för att komma i kontakt med deltagarna. Tanken är att utföra intervjuerna i mitten av april 2014, men vi är självklart flexibla och öppna för andra förslag. Vi vill också påpeka att intervjuerna inte kommer ha någon särskild koppling till er som myndighet. Vi har bifogat ett informationsbrev till tänkbara deltagare för intervjun. Vi ser gärna en snabb och effektiv lösning och uppskattar ett svar inom kort från er. Vid övriga frågor eller funderingar, vänligen kontakta oss på angivna kontaktuppgifter nedan.

Vi uppskattar att ni tar er tid och ser fram emot ett gott samarbete,

Med vänliga hälsningar, Per & Katja

Katja Annas: katja_annas@hotmail.com, tel. 070 – 75 308 25.

Per R Håkansson: per.ranilhakansson@live.se, tel. 072 – 708 69 56.

Yngve Molin, Handledare: E-post: yngve.mohlin@miun.se

BILAGA 2

Information till intervjudeltagare

Hej,

Vi är två studenter från socionomprogrammet på Mitt universitet i Östersund. Vi går vår 6 termin och skriver vår uppsats (C-nivå).

Studiens syfte är att få kunskap om hur unga vuxna individer upplever och hanterar sin arbetslöshet och livssituation. Kunskapsläget inom arbetslöshet är omfattande men vi är intresserade av att undersöka närmre hur du som unik individ upplever och hanterar din situation. Vi har valt att intervjua tio individer i åldrarna mellan 20-30 år där informationen som lämnas kommer utgöra studiens material.

Intervjuerna kommer att spelas in form av ljudupptagning och sedan skrivs ut i textform, därefter kommer all material anonymiseras. Denna information kommer att raderas efter bearbetning. Materialet är tillgängligt för handledare Yngve Molin samt författarna Katja Annas och Per Ranil Håkansson. Samtliga intervjudeltagare äger rätt att ta del av den egna informationen och materialet innan publicering av studien.

Intervjun förväntas ta maximalt en timma och du kan välja att avbryta den när du vill. Vid intresse för ditt deltagande eller att få ytterligare information, vänligen kontakta oss visa telefon eller e-post. Om du bestämmer dig för att bli intervjuad ser vi gärna att du kontaktar oss senast 20 april för att kunna boka intervjutillfälle.

Med vänliga hälsningar

Per Ranil Håkansson, Socionomstuderande vid Mitt universitet, Östersund

E-post: per.ranilhakansson@live.se

Telefon: 072-7086956

Katja Annas, Socionomstuderande vid Mitt universitet, Östersund

E-post: katja_annas@hotmail.com

Telefon: 070-7530825

Yngve Molin, Handledare

E-post: yngve.mohlin@miun.se

BILAGA 3

Intervjuguide

Bakgrundfrågor:

Kön?

Ålder?

Civilstånd?

Boendeform?

Familjesituation?

Arbetslöshetslängd?

Begriplighet

1. Vad betyder psykisk hälsa för er?
2. Hur upplever ni att arbetslöshet har påverkat er hälsa?
3. Har er självbild förändrats som arbetslös?
4. Hur ser er vardag ut sedan du blev arbetslös?
5. Hur har era fritidsaktiviteter påverkats?
6. När känner ni att arbetslösheten är som mest märkbar? Kan ni ge exempel på olika situationer?
7. Vad är er känsla när dessa situationer uppstår?
8. Upplever ni att ert välmående påverkar er drivkraft och förmåga att förändra er livssituation?
9. Vad innebär arbete för er?
10. Upplever ni att ert kön har betydelse utifrån era möjligheter att få ett arbete?
11. Hur tror ni att er ålder påverkar era arbetsmöjligheter?
12. Upplever ni att ert civilstånd har betydelse för att få ett arbete?
13. Har arbetslösheten medfört något positivt?
14. På vilka sätt har ert sociala nätverk och sociala relationer påverkats av arbetslöshet?
15. Hur upplever ni att er ekonomiska situation har påverkats sedan ni blev arbetslös?
16. Har ni någon form av försörjningsstöd? Hur upplever ni detta?
17. Har det skett att ni har behövt låna pengar av familj eller vänner för att kunna betala räkningar? Hur upplever ni detta?
18. Har er ekonomiska situation påverkat er livskvalité?

Hanterbarhet

1. Vad gör ni för att ni ska må bra?
2. Hur känner ni inför att tala om er livssituation med andra? Exempel familj och vänner.
3. Upplever ni att ni har blivit annorlunda behandlad sedan ni blev arbetslös?
4. Har någon lagt skuld på er utifrån den situation ni befinner dig i?
5. Hur löser ni räkningar rent praktiskt?
6. Upplever ni det problematiskt att klara av era ekonomiska utgifter?
7. Har ni någon gång på grund av ekonomiska anledningar avstått från medicin, sjukvård etc?
8. Har lån någon gång blivit en lösning för att klara av era utgifter?

9. Har ni någon gång behövt göra något kriminellt för att kunna betala era utgifter?
10. Har ni medverkat i någon arbetsmarknadspolitiskåtgärd? Exempel: arbetscoach?
11. Kan ni acceptera vilket arbete som helst i er nuvarande situation?

Meningsfullhet

1. Vad gör ni för att känna er motiverad till att finna ett arbete?
2. Känner ni att ni kan vara delaktig och kan påverka det som händer i ert liv?
3. Berätta om er bild ni har av framtiden?
4. Känner ni att samhället ger er det stöd som krävs för att ni ska kunna påverka er situation att ta er ur arbetslöshet?

Finns det något mer du skulle vilja/kunna tillägga?